

Katowice, niedziela 1 stycznia 1928.

Należność pocztowa ulszczona ryczałtem.

Cena pojedynczego egzemplarza

Nr. 1
groszy.

POLSKA ZACHODNIA

Dziś 16 stron
Dziś dodatek „Gustlik”.

Dziś dodatek robotniczy.
Dziś dodatek rolniczy.

Dziennik poświęcony sprawom narodowym i społecznym na Kresach Zachodnich.

Telefon 16-98.
Telefon reacji nocnej 4-26.
Konto P. K. O. 303551

Redakcja i Administracja: Katowice, ul. Jagiellońska 5.
Redaktor naczelny: Edward Rumun.

Abonament miesięczny: przez pocztę oraz w Administracji 2 zł 50 gr. z doręczeniem do domu przez pocztę.

Finanse Polski w roku 1927/28.

Wywiad z P. Min. **Gabryelem Czechowiczem** do noworocznego numeru „Polski Zachodniej”

Co mówią: wiceprezes Banku Polskiego P. **Feliks Młynarski** i prezes Rady Nadzorczej Państwowego Banku Rolnego P. **Seweryn Ludkiewicz**.

Warszawa, 1 stycznia.

Rok 1927 uważać należy za nader pomyślny pod względem finansowym. Rok ten przeszedł pod znakiem nadwyżek budżetowych, osiągniętych w każdym bez wyjątku miesiącu. Globalna suma tych nadwyżek za 11 miesięcy, to jest od 1. stycznia do 30. listopada wyniosła 263 mil. zł.

O ile w grę wchodzi rok budżetowy, to jest okres od 1. kwietnia roku 1927, stwierdzić mogę, że osiągnięte za 8 miesięcy (do 30 listop. 1927) wpływy skarbowe wynoszą 1.714 mil. zł., czyli przeciętnie po 210 mil. zł. miesięcznie.

Biorąc pod uwagę, że pozostały do końca okresu budżetowego jeszcze 4 dni, pod względem wpływów miesięczne, dochodzą do wniosku, że po stronie dochodów preliminarz budżetowy na rok 1927-28, opiewający na kwotę 1.990 mil. zł. zostanie wykonany z nadwyżką, wynoszącą około 30 proc.

Jest rzeczą zmienną, że w toku dyskusji budżetowej tak w Sejmie, jak i w Senacie szereg mówców, którzy opinia na gruncie parlamentarnym uchodziła za najbardziej autorytatywną, podnosiła za rzut, że budżet jest rozdęty i że dochody w wielu pozycjach zaprojektowane są nierealnie.

Za najbardziej pomyślny objaw uważam wzrost wpływów z tytułu podatku dochodowego oraz z monopolów państwowych.

Podatek dochodowy został już zrealizowany na dzień 20 grudnia 1927 r. w kwocie 125,5 mil. zł., czyli przyniósł już o 5,5 mil. zł. więcej, niż przewiduje całoroczny preliminarz budżetowy.

Monopol Tytoniowy przyniósł za tenże okres to jest od 1. 4. do 20. 12. 1927 r. 259 mil. zł., Monopol Spirytusowy zaś — 237 mil. zł.; wpływy każdego z tych monopolów dadzą w stosunku rocznym około 350 mil. zł., a to biorąc pod uwagę, że Monopol Spirytusowy w okresie zimowym przynosi przeciętnie po 35 mil. zł. miesięcznie.

Nadwyżka w dziale monopolów państwowych w porównaniu z preliminarzem na rok 1927-28 dosięgnie cyfry 120 mil. zł.

Zatrzymałem się specjalnie na tych pozycjach, jako najbardziej podawanych w wątpliwość.

Równowaga budżetowa, połączona ze znacznymi nadwyżkami budżetowymi w ciągu 2 ostatnich lat, ułatwiła Polsce za-

ciągnięcie ostatniej pożyczki zagranicznej i umożliwiła przeprowadzenie reformy ustroju, pieniężnego opartej na mocnych podstawach.

Gdy na dzień 31. maja roku 1926 zapas złota, walut i dewiz w Banku Polskim stanowił zaledwie równowartość 25 milionów dol.: to na dzień 20. grudnia roku 1927 zapas ten wzrósł do cyfry 1.415 mil. zł. wg. nowego parytetu, co stanowi równowartość 158 milionów dol. (biorąc pozycje walut i dewiz, zaliczonych jak i niezaliczonych do pokrycia).

Powyższy stan zawdzięczamy zaledwie w połowie wpływom z ostatniej pożyczki zagranicznej, które wyniosły efektywnie 61,6 milionów dol.

Równowaga budżetowa z jednej strony, z drugiej zaś strony faktyczna, a na-

stępnie ustawowa stabilizacja waluty, przyczynić się musiały do wzrostu zaufania i do odbudowy instynktu oszczędnościowego.

Przytoczę kilka cyfr o wartości wkładów w instytucjach kredytowych:

Stan na 1. 1. 1926 roku:
Bank Gospodarstwa Kraj. 77,2 mil. zł.
Państwowy Bank Rolny 4,9 mil. zł.
Pocztowa Kasa Oszczęd. 65 mil. zł.
Banki akcyjne 332,8 mil. zł.

Stan na 1. 12. 1927 roku:
Bank Gospodarstwa Kraj. 414,2 mil. zł.
Państwowy Bank Rolny 33,4 mil. zł.
Pocztowa Kasa Oszczęd. 168,9 mil. zł.

Stan na 1. 10. 1927 roku:
Banki akcyjne 704,6 mil. zł.

Osiągnięte w ciągu dwóch ostatnich lat rezultaty, aczkolwiek są nader pocie-

szające, nie stwarzają jeszcze takich warunków, jakich wymaga konieczność szybkiego rozwoju naszego życia gospodarczego.

Wyzyskanie naszych możliwości gospodarczych wymaga przede wszystkim taniego a dostępnego kredytu.

W związku z tem do zagadnień polityki kredytowej przywiązuję decydujące znaczenie.

W roku 1927 Ministerstwo Skarbu poświęciło specjalną uwagę sprawie uporządkowania bankowości tak prywatnej jak i państwowej.

Przeprowadzona została w granicach przez Sejm wyznaczonych sanacja banków prywatnych i utworzony został przy Ministerstwie Skarbu specjalny Komisariat Bankowy, którego działalność inspekcyjna wpływa coraz skuteczniej na podniesienie poziomu bankowości polskiej; opracowany został projekt nowej ustawy bankowej, zaakceptowany przez Radę Finansową.

Pomyślny stan finansowy dał możliwość zwiększenia kapitału zakładowego Banku Rolnego z 13 milj. do 75 milj. i Banku Gospodarstwa Krajowego z 35 milj. do 120 milj. zł.

Działalność banków państwowych rozwija się obecnie bardziej planowo, niż w okresie poprzednim.

Przygotowany został grunt dla uplanowania listów zastawnych zagranicą i kwestię kredytu długoterminowego uważać możemy za rozwiązana w znacznym stopniu.

Nie możemy jednak zamykać oczu na to, że odbudowa kredytu w całej pełni wymaga dalszych systematycznych wysiłków oraz wyteżonej a planowej pracy.

Nie mogę pominąć milczeniem najbardziej aktualnej na łamach prasy kwestii obciążenia podatkowego w Polsce.

Podnieść przede wszystkim muszę, że krytyka istniejącego systemu podatkowego nie liczy się wcale z tem, że uprawnienia Rządu w zakresie podatkowym są minimalne. Ustawa bowiem o pełnomocnictwie nie upoważnia Rządu do sprowadzania nowych podatków i podwyższania istniejących.

Nie jestem bynajmniej zwolennikiem wysokich stawek podatkowych, odwrotnie — zdaniem moim — raczej umiarkowane stawki dają lepsze wyniki fiskalne. a o dochodach państwowych decydują w większej mierze kontakty i

O Roku Nowy!

A kiedy przyjdiesz ty, roku nowy,
W osiedla nasze, w progi tych chat —
Witać cię będziem szczeremi słowy,
Szczerzemi może, jak dawnych lat,
Co wierzym wszyscy: młodzi i starzy
(I któżby jeszcze miał wątpić, któż?!)
Że z twoim przyjściem Bóg nas obdarzy
Szczęśliwszą dolą, uśmiechem zórz;
Że z twoim przyjściem do odbudowy
Swych gniazd się weźmie nasz celi lud,
Że nam poszczęścisz, o roku nowy —
W zamiarach naszych, w spełnieniu snów!...

Uwaga!

Jeżeli chcesz posiadać wykwintne i tanie **meble klubowe** proszę odwiedzić moją w Katowicach pracownię przy ulicy **Wojewódzkiej 29.**

Tadeusz Wilczkiewicz

Otomany, leżanki, materace itp.
również na długie spłaty.

MEBLE

kupcie po najtańszych cenach także
na raty w Magazynie Mebli Śląsk

SZELENC I SPAŁEK

Rożdzeń-Szopienice, ul. Rawy 4

Tel. 27 — Bardzo duży wybór — Tel. 27
1653

Kl.

S. P.

Danusia Starorypińska

jedyna najukochańsza dziecina Karola i Anieli ze Zgórkich
zasnęła w Panu dnia 30-go grudnia 1927 r. w Katowicach,
przeżywszy lat 7.

Pogrzeb na cmentarz katolicki przy ulicy Francuskiej odbędzie
się dnia 1-go stycznia r. b. o godz. 3 1/4 popoł. z ul. Wojewódzkiej 35,
o czym zawiadamiają pozostali w nieutulonym żalu

Rodzice.

gospodarcza i sprawność aparatu skarbowego, niż wysokość stawek podatkowych.

Nie można atoli wyobrazić sobie takiej reformy podatkowej, która byłaby oparta wyłącznie na obniżeniu stawek, zdeprecjonowanych zresztą znacznie w chwili obecnej w związku z obniżeniem parytetu waluty polskiej. Nie należy zapominać, że budżet nasz jest wyjątkowo szczupły i nie zapewnia zaspokojenia wszystkich potrzeb państwowych.

Opinia publiczna najbardziej zwraca się przeciwko podatkowi majątkowemu w obecnej jego formie, oraz podatkowi od obrotu.

Ministerstwo Skarbu opracowało projekt stałego podatku majątkowego, celem zastąpienia obecnie obowiązującego. Projekt ten, zaakcentowany już przez Radę Finansową, przewiduje umiarkowane stawki (od 3 do 4 od tysiąca), które, nie będąc uciążliwymi dla życia gospodarczego, zapewniłyby Skarbowi stały dochód znaczny dochód w wysokości około 100 mil. zł. rocznie.

Podatek od obrotu stanowi niezawodnie jedna z najbardziej wadliwych form opodatkowania. Podatek ten jest objawem powojennymi i został wprowadzony we wszystkich niemal państwach europejskich, przeżywających trudności finansowe. Ciężar tego podatku winien być stopniowo łagodzony w miarę uzyskania niezbędnych środków budżetowych drogą dalszego usprawniania monopoli państwowych, oraz zwiększenia wpływów z innych źródeł dochodowych.

Aktualną jest również sprawa reformy opodatkowania gruntowego i odnosny projekt jest w opracowaniu.

Główną przeszkodą do przeprowadzenia zasadniczej reformy podatkowej stanowi problem finansów samorządowych, nie dających się definitywnie uregulować na skutek braku samorządowych ustaw ustrojowych.

Kończąc niniejszy wywiad, przestrzec muszę przed niebezpieczeństwem zbyt daleko posuniętego optymizmu. Społeczeństwo nasze skłonne jest do przesady przy ocenianiu zjawisk życiowych. Łatwo zwykle wpadamy w depresję w obliczu chwilowych nawet objawów niepomyślnych, jak też odwrótnie wobec sukcesów skłonni jesteśmy do zbyt wczesnego spoczywania na laurach, zapominając o tem, że osiągnięcie pomysłu gospodarczego wymaga stałych i wytrwałych wysiłków, obliczonych na dłuższą metę.

Kraj taki jak Polska, zdewastowany w czasie wojny światowej, zubożały na skutek inflacji pieniężnej, kraj, który zresztą i przed wojną, będąc bogaty potencjalnie, nie dysponował dostatecznymi kapitałami, może dojść do dobrobytu jedynie drogą długoletniej, planowej, zgodnej pracy wszystkich sił twórczych narodu.

Rząd obecny zainicjował i prowadzi konsekwentnie współpracę z czynnikami gospodarczymi i społecznymi, unikając starannie nieprzemyślnych eksperymentów w dziedzinie gospodarczej. Ten stały kontakt z życiem daje najpewniejszą rękojmię ciągłości systematycznej

pracy nad odrodzeniem gospodarczym Polski.

*

Wice-prezes Banku Polskiego p. Feliks Miynarski oświadcza:

— Rok 1927 był dla Banku Polskiego niezmiernie ważny. W roku tym bowiem została przeprowadzona reforma walutowa na gruncie przygotowanym przez własne nasze wysiłki i dopływ pożyczki stabilizacyjnej.

Zaufanie do złotego umocniło się i na rok przyszły otwiera dobre perspektywy pod względem wzrostu oszczędności i wogóle kapitalizacji wewnętrznej. Albowiem pewność walutowa jest najlepszym propagatorem oszczędności. Jak dalece została ona ugruntowana, widzieliśmy podczas kryzysu w kwestii litewskiej. Kiedymindziej tego rodzaju kryzys byłby znakomitą sposobnością dla wszelkiego rodzaju spekulacji walutowej. Obecnie, po pożyczce stabilizacyjnej, dolarem nikt się nie interesował, ponieważ siła Banku Polskiego jest zbyt wielka. Rozumie się zaś samo przez się, że mając stabilizację złotego, znakomicie ugruntowaną, ma Bank Polski większą swobodę ruchu w swojej polityce kredytowej. Suma przyznanych kredytów dyskontowych wzrasta stale, a oprócz tego Bank Polski uruchomił nowe formy działalności kredytowej, przystosowane do potrzeb chwili.

*

Prezes Rady Nadzorczej Państwowego Banku Rolnego p. Seweryn Ludkiewicz mówi:

— Co uczynił Bank Rolny w r. 1927? Odpowiedź na to pytanie dają cyfry. Na pierwszym grudnia było otwartych 490.038 kont, w tem pożyczek długoterminowych wypłacono sztuk 8396, przyznano 15.342, z funduszy administracyjnych wypłacono pożyczek 134.576.

Suma bilansowa wynosi 410.936 626,96 a więc obrót kolosalny. Cyfra mówi za siebie.

Co uczynimy w r. 1928? — Będziemy walczyć z biurokracją, która zarówno Bankowi, jak i jego klientom utrudnia życie. Pierwszym aktem tej walki będzie podwyżka pożyczek: minimalna pożyczka wynosząca będzie 2000 zł. wydanie bowiem takiej pożyczki pociąga za sobą takie formalności, jak przy pożyczkach milionowych, czy tysięcznych. Powołamy do życia wydział emigracyjny, który ochroni emigrantów od wyzysku przy sprzedawaniu ziemi, a przy tej okazji umożliwi nam komasację gruntów.

— Co Pan Prezes sądzi o kwestii uruchomienia kredytów na cele melioracji rolnych w związku z możliwościami, stworzonymi przez pożyczkę amerykańską?

— Wobec tego, że zarówno pożyczkodawcy, jak i adviser pragnęliby, aby gospodarczy fundusz pożyczkowy został zużytkowany na melioracje fundusze na ten cel znajdziemy, tembardziej, że ze zgłoszonych prośb na 80 mil., uwzględniliśmy zaledwie milionów 12.

W wykonaniu tych planów wypuścimy obligacje melioracyjne - inwestycyjne w roku 1928.

Wasz.

Rok
założ. 1894

J. JOKS i S-ka

Telefon
Nr. 2163

Katowice, ulica św. Jana nr. 12

100

NAJSTARSZY NA MIEJSCU SKŁAD MANUFAKTURY

Wełna, jedwabie, aksamity — Materiały na pościel i bieliznę

Urzednikom państwowym

Barchany, płótna, zefiry, perkalę, woale i t. d.
Koce do spania, plety chustki do odkrywania

udzielamy na bardzo dogodnych warunkach kredytu!

Zatarg zarobkowy w górnictwie Zagłębia Dąbr.

Sosnowiec, 1. 1. (Tel. wł.) Dnia 15 grudnia Rada Zjazdu Przemysłowców Górniczych w Dąbrowie wypowiedziała płacę z dnia 1 stycznia Związkowi Górników.

Dnia 30 bm. odbyły się wspólne układy, na których przemysłowcy zażądali obniżenia płac dla robotników dzięwkowych o 11 procent; dla robotników akordowych o 5 procent.

Określowy sekretarz Bielnik odpowiedział, iż tej propozycji przemysłow-

ców nie przyjmuje do wiadomości i wysunął kontr-postulaty, a mianowicie: przestrzegania przez przemysłowców ustawy o urlopach, przywrócenia ustawowego czasu pracy w kopalniach, oraz podniesienia płac poza dnówką normalną: — tam, gdzie było 30 procent — do 40 procent; t-m, gdzie było 15 procent — do 30 procent.

Na tem układy ukończono. Przedstawiciele obu stron rozeszli się z tem, iż zwrócą się do swych mocodawców.

Jaki cel przewidywał mordercom Mirbacha?

Wiedeń, 1. 1. PAT. „N. Fr. Presse“ donosi z Moskwy: Z ogłoszonej czerwonej książki czerezwyczaiki wynika, że zastrzelenie posła niemieckiego w Moskwie hr. Mirbacha w dniu 6 lipca 1918 r. dokonane zostało przez grupę członków czerezwyczaiki. Grupa ta chciała przez zamordowanie posła niemieckiego poróżnić stosunki niemiecko-rosyjskie i równocześnie zagarnąć w swoje ręce władzę sowiecką. Armaty były już skierowane na Kreml i tylko dzięki energii ówczesnego kierownika czerezwyczaiki Dzierżyńskiego udało się stłumić powstanie i opanować sytuację.

Jak się kapitaliści wzajemnie popierają.

Londyn, 1. 1. PAT. Na konferencji odbytej wczoraj w Cardiffie, właściciele kopalń w południowej Walii postanowili opodatkować się w wysokości 3 pensów od tonu wydobytego węgla na rzecz funduszu samonocowy dla tych kopalń, którym wysokie koszty produkcji nie pozwalają na przyjęcie cennika królewskiej komisji węglowej. Z funduszu w ten sposób utworzonego, kopalnie prowadzone deficytowo, będą mogły pokryć niedobór, przewidziany w wyniku przyjęcia nowego cennika.

Posel dr. Wolf atakowany przez nacjonalistyczną prasę czeską.

Praga, 1. 1. (Pat.) „Narodni Listy“ zamieszcza w dwóch ostatnich numerach obszerny artykuł pod tytułem: „Podwójna twarz“ i „W Pradze na granicach“. Oba artykuły zwracają się w bardzo ostrej formie przeciwko posłowi polskiemu do parlamentu czeskosłowackiego drowi Wolfowi i zarzucają mu, że

prowadzi politykę lojalności w Pradze, podczas, gdy na Śląsku on i jego zwolennicy są najostrzejszymi przeciwnikami państwa czeskosłowackiego. Takie postępowanie — jak twierdzi pismo — jest niezgodne z życzeniami Polaków na Śląsku, którzy życzą sobie spokoju.

Potentat finansowy Ameryki przybędzie do Polski.

Kraków, 1. 1. PAT. W wywiadzie udzielonym wczoraj „Il. Kurierowi Codziennemu“ p. Devey zaznaczył, iż gubernator Federal Reserve Bank p. Strong zamierza na zaproszenie p. Deveya jako swego osobistego przyjaciela, przyjechać z końcem wiosny lub z końcem lata przyszłego roku do Polski. P. Devey dodał, iż b. cieszy się, iż będzie mógł na miesiąc pokazać Strongowi jak Polska pracuje i jak stale postępuje naprzód.

Za kopalniami węgla — kopalnie rudy cynkowej.

Katowice, 1. 1. (AW.) Po dokonanej sprzedaży kopalni węgla hr. Henckel v. Donnersmarcka — toczą się obecnie rokowania o sprzedaż kopalni rudy cynkowej, walcowni i pralni cynku. Ponieważ wydobycie rudy cynkowej w kopalniach hr. Donnersmarcka jest stosunkowo niewielkie, sprzedaż tych obiektów może nastąpić tylko takiej grupie interesentów, która posiada własny surowiec w dostatecznej ilości i mogłaby całkowicie wyzyskać zdolność przerobczą zakładów Donnersmarcka. Grupa Harrimann-Giesche nie wchodzi narazie w rachubę ze względu na będącą w jej przedsiębiorstwach w toku modernizację i racjonalizację własnych zakładów. Mówią o prowadzonych pertraktacjach ze śląskimi kopalniami i cynkowniami w Lipinach.

Wobec stabilizacji złotego — czas znów oszczędzać!

Wkłady oszczędnościowe

(począwszy już od 1. — zł)

I lokaty sum większych i mniejszych przyjmujemy od rana 8 1/2 — 11 od 5 — 1/2 pop. na korzystnych warunkach

za wysokiem oprocentowaniem.

Udzielamy pożyczek na dogodnych warunkach na terminy dłuższe i krótsze na

Hipoteki i weksle

oraz na reparację domów.

Załatwiamy redyskont weksli handlowych, inkaso itd. — Każdy kupiec, przemysłowiec lub rzemieślnik winien mieć czeki Miejskiej Kasy Oszczędności. — Polecamy nasze skarbonki metalowe, które wypożyczamy darmo.

Miejska Kasa Oszczędności

w Katowicach, ul. Pocztowa nr. 7

Telefony przez Magistrat nr. 19, Dyrekcja 44

Instytucja pupilarnej pewności — założona w roku 1877

Za pewność powierzonych kapitałów Miejskiej Kasie Oszczędności odpowiada cały majątek i siła podatkowa gminy miasta Katowic. 2263

Na podstawie uchwały Kuratorium Miejskiej Kasy Oszczędności i magistratu miasta Katowic, zostały przedwojenne wkłady oszczędnościowe na 25 % zwaloryzowane.

Ku jasnej przyszłości.

Tradycyjnym zwyczajem żegnamy Stary Rok, po raz pierwszy — od 9 lat naszego niepodległego bytu — nie obarczając go ciężarem zarzutów. W naszej młodej państwowości jest to jedyny rok, któremu z całym przekonaniem i gotowością udzielamy absolutorium. — Nie tak bywało za lat poprzednich. — Smutna, częstokroć bardzo smutna była chwila Nowego Roku, budziła bowiem świadomość, że znowu tyle czasu upłynęło, a nie zrobiło się nic, lub bardzo niewiele, a co gorsza popełniło się błędy, robiło się źle. Z westchnieniem ulgi żegnało się Rok Stary, wołąc często zamilczeć — wszystkie bolączki, jakie nas podczas niego trapiły. Jak od złego koszmaru odwracaliśmy się od minionych czasów, a jedynym naszym ratunkiem była udzielana sobie w dzień noworoczny nadzieja, że może jutro, w „Nowym Roku“ będzie lepiej. Tem „może lepiej będzie“ karmiliśmy się przez przeszło 7 lat. Niespełnione nadzieje sprawiały, że słowa pokrzepienia i otuchy, wypowiadane sobie nawzajem, stały się zdawkowym komunałem i utartym frazesem. Wypowiadało się go tak przecie „trzeba“, tak „wypada“, choć w głębi serca nieraz ciężko było wierzyć w własne słowa. Od Starego Roku odwracaliśmy się co prędzej, lekając się zarazem spojrzeć w Rok Nowy. Stąd w całym społeczeństwie wyrosła się dziwna niewiara, brak zapętu i entuzjazmu, a nawet apatia i pesymizm.

Możemy to sobie powiedzieć dziś otwarcie bo wszystko to już za nami i nigdy chyba się nie powtórzy. — Dziś słowa życzeń, słowa otuchy i nadziei, nie będą obowiązkowym frazesem. Wypłyną z głębi serca, będą szczere i naprawdę przyniosą nadzieję i wiarę. Radosną i ufą twarzą patrzymy w przyszłość. Uprawnia nas do tego dorobek przeszłości, dorobek minionego roku. Rok 1927 był rokiem ugruntowywania się w naszym społeczeństwie zdrowych zasad życia państwowego, jakie wprowadził przewrót majowy. „Przełom“ roku 1926 wywiódł nas z beznadziei i zwątpienia, rok 1927 wykazał pozytywne rezultaty moralnej dyktatury Marszałka Piłsudskiego. Praca nowego rządu wymusiła uznanie i posłuch nawet u przeciwników, — zmusiła do milczenia wrogów i zjednała sobie poparcie olbrzymiej większości społeczeństwa. Stało się to nie tylko „la sentymentu, nie dla „złoty“ — jak ongiś — obietnic ale dla realnych, widocznych dla każdego faktów życia politycznego i gospodarczego. W obu tych dziedzinach — politycznej i gospodarczej — mamy w roku ubiegłym do zanotowania znaczne sukcesy. W polityce zagranicznej państwa — wzrost znaczenia międzynarodowego stanowiska Polski. Z rządu małych państw, traktowanych, tak, jak się obecnie traktuje Litwę, przeszliśmy do rzędu państw których się nie wysłuchuje, ale słucha, kiedy głos zabierają. Z pierwszych momentów, świadczących o naszej powadze i istotnym znaczeniu na forum Europy — podnieść należy: uzyskanie wielkiej pożyczki zagranicznej, przyjęcie polskiej rezo-

lucji pokojowej w Genewie, wybitny wzrost naszego prestiżu wobec Litwy, która zmuszona została w Genewie uznać stan wojny z Polską za nieistniejący. Równocześnie ze wzrostem znaczenia państwa na zewnątrz, dokonało się wewnątrz państwa wzmocnienie autorytetu władz i usprawnienie administracji. Stało się to dzięki ukróceniu manji demagogicznego sejmowładztwa, wprowadzającego w pracę gospodarczą, społeczną, administracyjną, a nawet kulturalną — momenty natury partyjnej, wykluczające ciężyłość i intensywność roboty. Dziś nie tylko rząd, jako taki, ale każdy obywatel, uczciwie postępujący wobec państwa — może spokojnie pracować — bez obawy — wtargnięcia w jego czynności urzędowe klik czy kliczek

partyjnych. Ukrócenie interesu partii, wysunięcie interesu państwa, to druga dodatnia pozycja w bilansie ubiegłego roku.

W ślad za poprawą polityczną poszła poprawa gospodarcza. Rok 1927 wykazał pierwszy budżet aktywny o przewyższenie dochodów nad wydatkami. Nastąpiło wzmocnienie się produkcji i ożywienie ruchu w przedsiębiorstwach przemysłowych, czego wyrazem znaczny wzrost dochodów państwowych, płynących z podatków.

Ogólna poprawa sytuacji państwowej wpłynęła zarazem pomyślnie na poprawę stosunków politycznych i ekonomicznych w poszczególnych częściach Rzeczypospolitej. — Jak dla całego państwa, tak i dla Śląska ubiegły rok wykazuje

bilans bezwzględnie dodatni. Oto jego najważniejsze pozycje:

w dziedzinie gospodarczej: zmniejszenie bezrobocia, wzrost produkcji, ożywienie ruchu w przedsiębiorstwach przemysłowych; na polu stosunków politycznych: konsolidacja ugrupowań polskich i zetknięcie się ze sobą różnych kierunków na platformie pozytywnej pracy; na polu społecznym: wzrost życia społecznego, ruch organizacyjny w poszczególnych towarzystwach i wzmocnienie się tężni pracy; jeżeli zaś chodzi o opiekę społeczną — budowa szeregu domów robotniczych — w okolicy Katowic, Mysłowic i Rybnika.

Doniosłe zmiany i wybitny zwrot ku lepszemu zaznaczył się na G. Śląsku w życiu oświatowym, na polu szkolnictwa.

Krynica śmiechu w Teatrze Polskim.

„Chory z urodzenia“ Molier'a, w przekładzie Boya-Zeleńskiego.

Nieśmiertelny komedjopisarz i satyryk francuski Moliere, należał do tych ludzi, co wołał otwierać okno powietrzu, a zamykać drzwi przed lekarzem, a zwłaszcza przed tym „novus doctor“ na te czasy, co to „krew puszczandis“ i „lewatywę dawandis“. Musieli mu widocznie eskulapi porządnie dopiec, skoro wyciął na nich taką groteskową satyrę, jaką jest „Chory z urodzenia“. Strasznie ich cśmieszył, to też podobno, gdy niedługo potem zachorował, żaden z lekarzy nie chciał się nim zająć i umarł przez nich opuszczony.

Rozgrzeszają go obecnie ci lekarze, którzy zalecają śmiech jako lekarstwo.

Właśnie obiega teraz prasę europejską wiadomość, że prof. Mac Hamour z uniwersytetu w Ohio twierdzi, że cierpiącą ludzkość można uzdrowić za pomocą metodycznego stosowania śmiechu. Do-

broczny ten uczonego głosi, iż każdego z ludzi od samego dzieciństwa winno się namawiać do śmiechu, do możliwie wielkiej porcji śmiechu codziennie. Człowiek powinien śmiać się od samego rana, szczególnie zaś po kolacji i przed uśnięciem na spoczynek. A przytem im silnie kto się śmieje, tem zdrowiej dla niego, upewnia ten amerykański prof. Hamour, który napisał nawet książkę pt. „Fizjologia i psychologia śmiechu“. „Miły po śmiechu wypoczynek znużonego wesołością człowieka tworzy dopiero właściwy proces zdrowotny, proces odnawiania się“ — to konkluzja tych naukowych wywodów.

Któżby w to nie wierzył, wiedząc o tem z własnego doświadczenia, że najlepiej czuł się po tym śmiechu, który go „aż morzył“. „Śmiech naturalnie trzeba wywołać, a im bardziej wybuchowy, tem lepszy, bo mięśnie przepony brzusznej wprawiane są w silny ruch“ — tak radzi Hamour.

O taki śmiech postarał się na czas karnawałowy Teatr Polski w Katowicach przez wystawienie „Chorego z urodzenia“

francuskiego mistrza komedjowego w znakomitym przekładzie laurerata Akademii Francuskiej — Boya Zeleńskiego za świetne przekłady polskie mnogich dzieł literatury francuskiej.

Widownia na onegdajszej premierze dosłownie „ryczała od śmiechu“. Niech więc nikt nie pominie tej sposobności, aby się zdrowo uśmiać.

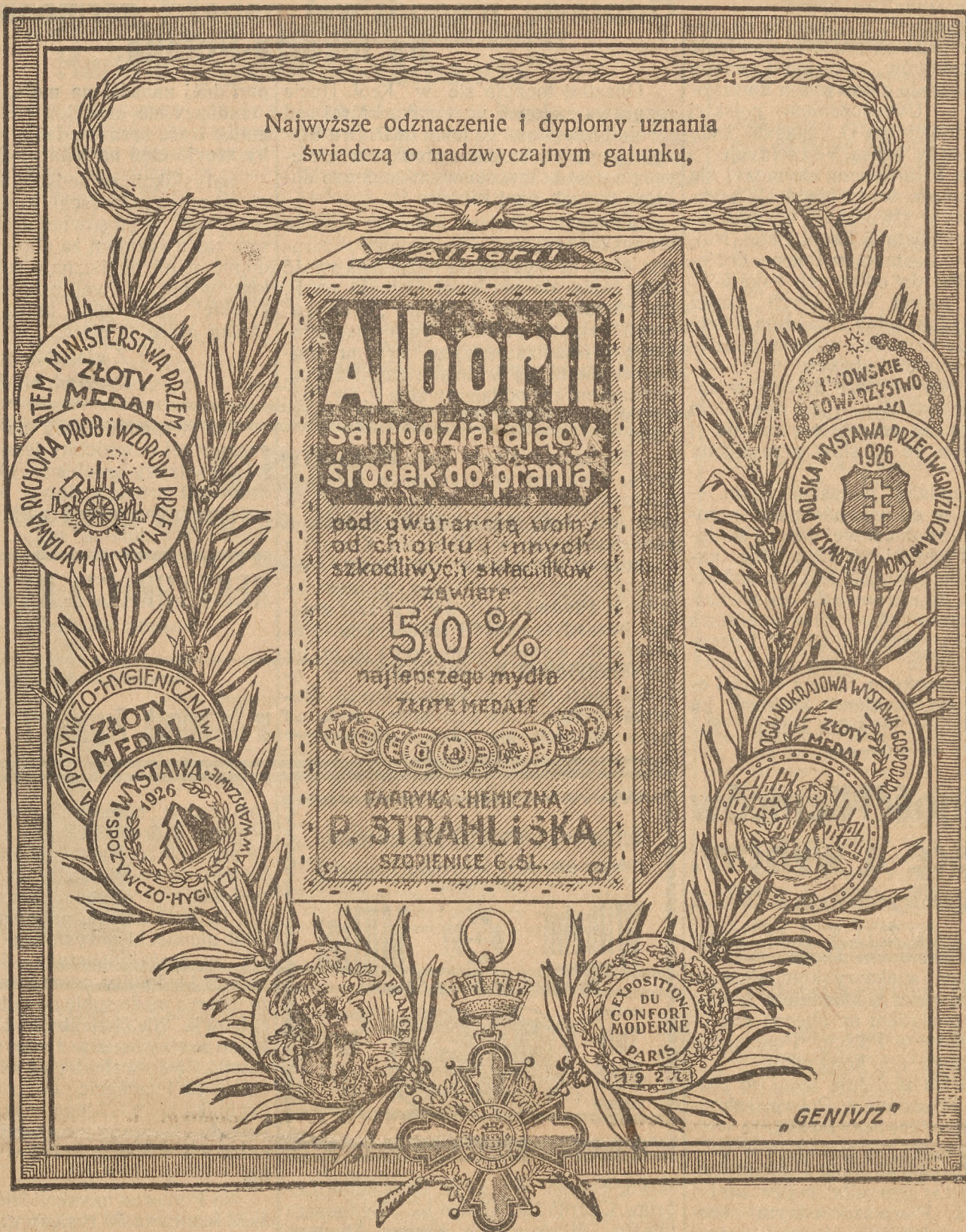
Komedję wystawiono na ogół bardzo dobrze pod reżyserią p. dyr. Nowakowskiego. Oprócz niego w roli prezesa „kolegium profesorskiego“ widzieliśmy tych samych świetnych wykonawców ról, którzy grali je tu przed trzema laty za dyrekcji p. Nowakowskiego, a więc znakomitego płaskiego komika p. Zonera w roli tytułowej, p. Wł. Puchalskiego, jako świetnego „typka“ Biegunki niłodego, p. M. Jastrzębskiego, jako pocieszonego reagenta Wiary.

Bardzo dobrimi w rolach kobiecych były p. Rozwadowska i p. Hajdamowicz, poprawną bezimienną amatorka w roli Ludwisi. Z główniejszych ról męskich odznaczali się p. Wiśniewski (Biegunka starszy), p. Mazanek (Kleant), p. Oskard

(Wonny), p. Olderowicz (Czyściel). P. p. Pawłowski, Wojdan, Erwan — dobrze uzupełniali zespół ostatniej groteskowej sceny „promocji doktorskiej“. P. Ciecierskiemu życzymy, aby nabrał więcej pewności siebie na scenie.

Jedynym mankamentem była obsada roli Antosi. Po roli tytułowej, rola ta jest najważniejszą w całej komedji. Antosia to chochlik, który inspiruje i organizuje kawały; rola tej „subretki“ komedjowej wymaga i znakomitej dykcji, i wybornej akcji. Antosia, to figlarny trzpiot z doskonałą modulacją głosu i z chytremi minkami.

Ponieważ obecna tasama obsada tej roli z przed trzech lat nie wykazała postępu, należy ją, zdaniem naszym, zmienić, albo przynajmniej spróbować „dublu“ odpowiedniejszej artystki, których w obecnym zespole komedjowym nie brak. Zyska na tem widowisko, a powodzenie jego będzie jeszcze większe, czego Teatrowi naszemu szczerze życzymy, a wznowieniu groteskowej sztuki Moliera — Kierownictwu Komedji z serdecznym uznaniem gratulujemy. Refleks.

Sprawa szkolnictwa mniejszości została rozstrzygnięta w Genewie na korzyść strony polskiej, przez postawienie zasady egzaminów, skutkiem czego 5.000 dzieci weszło z powrotem do szkoły polskiej. — Uwieńczeniem polskiej pracy oświatowej na G. Śląsku było zwycięstwo przw wpisach szkolnych.

I w życiu kulturalnym zaznaczył się postęp i rozmach, wyrażający się przede wszystkim w stworzeniu w ciągu jednego roku radiostacji katowickiej. Najsilniejsza ta radiostacja w Polsce, docierająca nie tylko do odległych zakątków Europy, ale nawet do innych części świata — zyskuje sobie z każdym dniem coraz większe uznanie i wyrazy podziękowania od swoich i obcych.

Szczegół ten — może drobny w całokształcie wypadków — jest doniosłym świadectwem, że pracując się realnie i konsekwentnie, że od słów przeszliśmy do czynów.

Rok „przemiany” w naszym życiu — był zarazem — co najważniejsze — rokiem przemiany duchowej całego społeczeństwa. Podniesienie się ogólne nastroju w całym narodzie, jest tak wyraźne i wybitne, że nie potrzeba go specjalnie dokumentować. Społeczeństwo wyrwało się z marazmu, apatii i pesymizmu. Wsparte o jasną przeszłość, zasilone jej dorobkiem, idzie z wiarą i otuchą wielkimi, śmiało krokami ku jasnej przyszłości Nowego Roku. R.

Liczebność Niemców w Polsce a wybory.

Z cyklu wykładów radiowych Z. O. K. Z.

Ostatnio podał Z. O. K. Z. w Poznaniu za pośrednictwem Radia poznańskiego dalszy ciekawy komunikat w sprawie stanowiska niemieckiego wobec wyborów z poglądem na obecną siłę liczebną Niemców w Polsce. Poniżej podajemy ciekawy ten komunikat.

Mówiąc dwa tygodnie temu o rozmieszczeniu Niemców w Polsce, zakończyliśmy komunikat naszą uwagę, że właściwą siłę żywiołu niemieckiego w państwie naszym poznać można dopiero po uwzględnieniu jego siły politycznej i gospodarczej. Pierwszorzędnym miernikiem i sprawdzianem siły politycznej jest udział, jaki dana grupa społeczna lub odłam ludności zdołała sobie wywalczyć przy wyborach do ciał ustawodawczych. Dlatego też poświęcimy dzisiaj komu. omówieniu wyniku ostatnich wyborów do Sejmu i Senatu z r. 1922, a w szczególności rozpatrzymy rolę, jaką odegrał żywioł niemiecki w tych wyborach. Będzie to ciekawym uzupełnieniem obrazu, jaki dało nam przedstawienie stanu liczebnego Niemców w Polsce, a zarazem także cenną wskazówką, o czym należy pamiętać przy zbliżających się nowych wyborach.

Jak wiadomo, stanęły mniejszości narodowe do wyborów r. 1922 zjednoczone w jeden blok t. zw. szesnastki; blok ten objął, jeśli chodzi o Niemców, prawie wszystkich wyborców — nieznaną wyjątki są cyfrowo tak nikłe, że nie odegrały żadnej roli. W okręgu wyborczym Poznań-m. Niemcy nie spowijając się poważniejszych rezultatów, zrezygnowali z wystawienia własnej listy i rzucili swe głosy przeważnie na listę Polskiej Partii Socjalistycznej. Na Pomorzu unieważniono blokową listę senacką ze względu formalnych, wobec czego głosy niemieckie zostały tam oddane na senacką listę N. P. R.

Podkreślić należy tutaj, że głównymi inicjatorami i organizatorami bloku byli obok żydów, właśnie Niemcy. Oni to też przede wszystkim prace i działalność tego bloku finansowali.

Przechodząc do omówienia wyniku wyborów r. 1922 zaczniemy, jak ostatnim razem, znowu od trzech zachodnich województw. I tak uzyskali Niemcy w Poznańskim bez mała 113 tysięcy głosów, co stanowi prawie 14 procent ogółu głosów ważnych oddanych w tem województwie. Najsilniejszy odsetek głosów niemieckich wykazywały tutaj powiaty chodzieski i nowotomyski, bo 45 wżg. 37½ procent; bardzo znaczny odsetek wahał się między 30 a 15 procentami kolejno od silniejszych do słabszych powiatów: Bydgoszcz wieś, Wol-

Odprawa niegodziwej napaści germanizatorów na lekarza-Polaka.

Onegdaj toczyła się w Król. Hucie rozprawa sądowa, w wyniku której sąd uwolnił miejscowego lekarza P. Dra Sianowskiego od zarzutu obrażenia cieleśnego, o co oskarżała wymienionego doktora niejaka pani Fitzek.

„Oberschl. Kurier” z dn. 30 grudnia wyzykał przebieg wspomnianej rozprawy, choć ta wyzykała bezpodstawnie oskarżenia, do perfidnej nagonki na P. dr. Sianowskiego i resztę „napływowych” lekarzy polskich. Tą niecną kampanią germanizatorskiego organu zajmujemy się bliżej w dniach najbliższych, tymczasem zaś oddajemy głos P. Dr. Sianowskiemu, który pisze nam co następuje:

„Szanowny Panie Redaktorze! Do czego dochodzi rozwydrzenie tutejszej hakatystycznej prasy, najlepszym dowodem jest treść sprawozdania sądowego zamieszczonego w „Oberschl. Kurier” z rozprawy, wytoczonej mi przez żonę funkcjonariusza kolejowego o rzekome pobicie. Przewód sądowy wykazał dobitnie bezpodstawną i tendencyjną oskarżenia, wytoczonego chyba po to, by zdyskredytować lekarza-Polaka w oczach ludzi mało uświadomionych. Pomimo wyroku, uwalniającego mnie od winy, dopuścił się „Oberschl. Kurier”

perfidnej napaści na mnie, przekreślając tendencyjnie przebieg rozprawy i ormułając treść sprawozdania w ten sposób, by rzucić cień na lekarzy-Polaków.

Satysfakcji za podstępnie imputowane mi przez „Oberschl. Kuriera” zarzuty poszukam na stosownej drodze, tymczasem zaś uważałem za obowiązek powiadomić opinię publiczną o jednym z przykładów niegodziwej propagandy antypolskiej, uprawianej przez germanizatorską prasę tutejszą.”

Z głębokim szacunkiem
Dr. Andrzej Sianowski.

Jak wspomnieliśmy na wstępie, do sprawy tej powrócimy jeszcze i podając jej prawdziwy przebieg wykażemy równocześnie propagandowy jad germanizacyjnej wynurzanej przy każdej sposobności przez „lojalną” prasę.

RESTAURACJA RATUSZOWA

Właściciel Władysław Wiczeorek

Wyborne wódki i likiery.
Pierwszorządna kuchnia Polska.

w Katowicach, Pocztowa 2 - Telefon 297

Izolacje zimno i ciepło-chronne
Fabryka materiałów izolacyjnych i substancji korkowych 97 X 69

Wilhelm Müller
Szarle (Górny Śląsk)

Złoty Medal Paryż 1927

sztyn, Szubin, Wyrzysk, Odolanów, Leszno, Czarnków, Oborniki, Bydgoszcz miasto, Miedzychód, Kepno, Rawicz, Wągrowiec i Mogilno. Jeśli cyfry te rozpatrzymy pod kątem ich rozmieszczenia geograficznego, to stwierdzimy, że stosunkowo najlepsze wyniki wyborcze osiągnął żywioł niemiecki w powiatach północnych województwa, t. j. w dolinie nadnoteckiej. Przypominamy, że jest to obszar najdawniejszych zaborów pruskich i najstarszej kolonizacji niemieckiej. Wyniki w powiatach granicznych są zrozumiałe. Zadziwiają natomiast rezultaty wyborów w trzech południowych powiatach: odolanowskim (25%) głosów niemieckich, ostrzeszowskim (15%) i kępieńskim (przeszło 17½%) tembardziej, że leżą one w sąsiedztwie powiatu ostrowskiego, gdzie udział głosów niemieckich jest najniższy w całym województwie. Szukając przyczyn tej uderzającej różnicy, musimy dojść do przekonania, że Niemcy wyzykali tutaj w agitacji wyborczej w szerokiej mierze momenty wyznaniowe, dając do zjednania sobie także polskiej ludności wyznania ewangelickiego, oświeceni w tych powiatach.

Nazewnątrz dążenie to uawniło się stawianiem pastora na czołowym miejscu niemieckiej listy wyborczej w tym okręgu. Widzimy, że ta agitacja wyznaniowa przyniosła Niemcom wcale obfity plon, chociaż mandatu nie uzyskali. W rezultacie w całym województwie poznańskim przeszły tylko dwa mandaty niemieckie na 30 ogółem i to w okręgu bydgoskim, do którego należą poza obu powiatami bydgoskimi powiaty Inowrocław, Strzelno, Szubin, Wyrzysk i Żnin oraz w okręgu szamotulskim, do którego zalicza się poza Szamotulami Chodzież, Czarnków, Grodzisk, Miedzychód, Nowy Tomisz, Śmigiel i Wolsztyn.

Podajemy teraz porównanie wyniku wyborów roku 1922 ze stanem ludności niemieckiej z roku 1921 i obecnym.

Uprzedzamy jednak, że na cyfrach tych, na pierwszy rzut oka na ogół bardzo dla nas korzystnych, nie można bu-

dować zbyt różnorodnych horoskopów na wybory, które nas czekają na wiosnę roku przyszłego. Nie zapominajmy: raz, że Niemcy dowodnie dużo pilniej i sumiej spełniali swe obowiązki wyborcze, aniżeli ludność polską, powtóre zaś, że żywioł niemiecki przystępuje do głosowania w przeciwieństwie do polskiego zwarty i jednolity, czem łatwo do pewnego stopnia może sobie powetować ubytek cyfrowy. Nie chcielibyśmy zatem, podając to zestawienie w żaden sposób przyczynić się do wzbudzenia nastrojów bezstroskich i zachęcić do zlekceważenia czynnika niemieckiego w przyszłych wyborach. Mogłoby to nas dużo kosztować i sprawić niejedną przykrą niespodziankę.

Na Pomorzu uzyskali Niemcy w roku 1922 bez mała 52 tysięcy głosów, co w stosunku do ogółu głosów ważnych, oddanych na tym terenie, wynosi prawie 15 i pół procent. Najsilniejszy odsetek głosów niemieckich wykazuje powiat sepolński, łączący się z wspomnianą już doliną nadnotecką — tutaj wynosił on bowiem przeszło 50 procent. W granicach od 30 do 15 procent waha się udział głosów niemieckich kolejno od silniejszych począwszy w następujących powiatach. Działdowo, Grudziądz wieś, Świecie, Chełmno, Puck, Tczew, Wąbrzeźno Grudziądz miasto, Chojnice, Toruń wieś i Kościerzyna. Na osobną wzmiankę zasługuje powiat działdowski, gdzie jak w południowych powiatach Poznańskiego, mamy ludność polską wyznania ewangelickiego. I tutaj usiłowali Niemcy wyzykać w agitacji wyborczej momenty wyznaniowe, ale bez powodzenia. Wynika to niedwuznacznie z porównania z wynikiem pierwszych wyborów do Sejmu w roku 1920 — wówczas bowiem Niemcy uzyskali bez mała 75 procent głosów, oddanych w tym powiecie w roku 1922 natomiast tylko 28 procent, co mniej więcej odpowiada odsetkowi ludności niemieckiej, zamieszkałej w Działdowskim. Warto również zwrócić uwagę, że niemiecka agitacja wyborcza — szczególnie wyteżona akcja rozwinęła w powiatach kaszubskich: puckim i wejherowskim, uzyskując tam procent głosów wyższy od procentu ludności niemieckiej, chociaż w rezultacie końcowym bez pozytywnego wyniku: mandatu w tym okręgu nie przeprowadzono. Przeszedł na całym Pomorzu jeden poseł niemiecki (na 14 ogółem) i to w okręgu wyborczym grudziądzkim, do którego poza obu powiatami grudziądzkimi należą Chojnice, Sepolno, Świecie i Tuchola.

Co wyżej powiedziano o czekających nas wyborach, ma i dla Pomorza znaczenie.

Szczególnie, jak już się rzekło, trzeba zwrócić uwagę na teren powiatów kaszubskich. I tym razem — może nawet ze zdwojną energią wobec znanych za-

kusów na t. zw. korytarz i niemieckiej ekspansji gospodarczej na Pomorzu — szczególnie wyteżonej — Niemcy będą za wszelką cenę starali się zasiłić swoją pozycję głosami polskimi. Przy całej bezstronności, nie bez poważnych obaw patrzymy na zamiar tworzenia tam osobnej listy kaszubskiej, która — choć niewątpliwie w uczciwych intencjach powstała — przecież jednak w rezultacie tylko jeszcze więcej rozdrobni siły polskie i stanie się pożądaną pomocą dla Niemców.

Na Śląsku złożono z pośród wszystkich głosów ważnych 100 tysięcy na listę niemiecką, t. j. 28 i pół proc. ogółu głosów ważnych. Najsilniejszy udział głosów niemieckich wypadł w miastach Katowicach (prawie 65 proc.) oraz Królewskiej Hucie (63 i pół proc.). Dalej idą kolejno Katowice wieś, Bielsko, Świętochłowice, Tarnowskie Góry, Lubliniec i Rybnik, gdzie procent głosów niemieckich waha się w granicach od 31 i pół do 17 procent. Mandatów uzyskali Niemcy na terenie tego województwa pięć na ogółną cyfrę 17 i to po dwa w okręgach królewskohuckim (Król. Huta), Lubliniecu, Świętochłowicach, (Tarnowskie Góry) i katowickim (Katowice miasto i wieś, Ruda) oraz jeden w okręgu cieszyńskim (Cieszyn, Bielsko, miasto i wieś, Pszczyna, Rybnik). Trzeba jednak zaznaczyć, że okręg cieszyński jest bardzo niebezpieczny: tylko kilkaset głosów brakowało tam do osiągnięcia drugiego mandatu.

Nie potrzebujemy chyba podkreślić, że ze wszystkich terenów zachodnich, teren śląski najwięcej wymaga uwagi naszej przy przyszłych wyborach. Opieszałość wyborcza i nieszczerne rozdrobnienie partijne wespół z podminowaniem frontu polskiego przez niemiecki terror ekonomiczny, tyle nam już tu fatalnych przyniosły wyników, że wspomnimy tylko o ostatnich wyborach komunalnych — że tylko chyba załepieńcy lub ludzie złej woli, mogą ponaś w stare błędy i grzechy. To też, więcej niż gdziekolwiek indziej, społeczeństwo polskie na Śląsku musi się zastanowić bardzo poważnie nad sytuacją, w jakiej je stawia obowiązek Polaka na zagrożonej ze wszech miar placówce. Cieszymy się, że zrozumienie konieczności wspólnego i jednolitego wystąpienia żywiołu polskiego na Śląsku znalazło już swój wyraz w uchwałach szeregu stronnictw politycznych, które zrezygnowały z wciągania terenu tego w ogólny program swej akcji przedwyborczej. To też gruntuje się tu nowolip przekoanie, że wszelkie inne odśrodkowe ambicje partijne, któreby idej wspólnego frontu polskiego uznać nie chciały, musiałyby społeczeństwo polskie stanowczo naniwetować jako działalność godzącą w najwzowniejsze interesy państwa i narodu polskiego.

Poza ziemiami zachodnimi, Niemcy uzyskali jeszcze 5 mandatów w b. Kongresówce i to w okręgach włocławskim, Łódź miasto, Łódź wieś, Konin i Łuck. Jest to w porównaniu do wyborów z r. 1920, gdzie przeszło tylko dwóch posłów niemieckich, sukces bardzo poważny.

Jeśli chodzi o wybory do Senatu, to musimy przypomnieć, że na Pomorzu Niemcy nie mieli własnej listy, unieważniono ją bowiem dla błędów formalnych. W Województwie Poznańskim na 7 ogółem, zdobyli tylko jeden mandat.

Natomiast w Województwie Śląskim odnieśli Niemcy sukces jedną trzecią głosów, uzyskując połowę mandatów. Na 4 ogółem otrzymali dwa. Wina ponosi tu stanowczo rozdrobnienie partyjne Polaków.

W innych dzielnicach zdobyli Niemcy tylko jeden, zamiast senatorski, i to w Województwie Łódzkim.

Z listy państwowej wypadły dla Niemców jeszcze 4 mandaty do Sejmu i jeden do Senatu. Reasumując zatem, posiadali Niemcy w Sejmie naszym 17 posłów i 5 senatorów.

Widzimy zatem, że z wyniku wyborów w roku 1922 Niemcy w zupełności mogli być zadowoleni. Powodzenie to w większej części przypisać należy utworzeniu wespół z innymi mniejszościami wspólnego bloku wyborczego.

**Złóż niezwłocznie daninę
na fundusz olimpijski.**

Wiadomości bieżące.

Niedziela

1

Stycznia

Dziś: Nowy Rok
Jutro: Makarego
Wsch. sl. 7.42
Zach. sl. 15.36

TEATR POLSKI.

Wielka rewia baletowa.

W niedzielę, dnia 1 stycznia 1928 wcz. opera narodowa w 4 aktach St. Moniuszki „Halka”. W partii tytułowej wystąpi gościnnie Maria Chorażyna-Wedrychówna. Jontka śpiewa pan Michał Tarnawski. Poza tym w głównych partiach występują: M. Martini, E. Naróżyński, W. Stróżyńska i Kopciuszewski. Dyryguje kapelmistrz K. Bończa-Tomaszewski.

„Chory z urojenia.”

Arcewesoła komedia w 3 aktach Moliere „Chory z urojenia” odegrana będzie po raz drugi we wtorek, dnia 3 stycznia w premierowej obsadzie.

„Aida.”

Wystawiona ze wspaniałym przepychem kostiumowym i dekoracyjnym przepiękna opera J. Verdiego „Aida”, która ściera każdorazowo tłumy publiczności do teatru, odegrana zostanie w środę, dnia 4 stycznia 1928 r.

„Rusalka.”

Najbliższą nowością operową Teatru Polskiego w Katowicach będzie opera znakomitego kompozytora Antoniego Dwořaka p. t. „Rusalka”. Nie grana jeszcze na żadnej z polskich scen operowych. Premiera „Rusalki” przewidywana jest w pierwszej połowie stycznia 1928 r.

„Tomcio Paluch.”

Przepiękna bajka Henryka Zbierzchowskiego urozmaicona śpiewami i tańcami „Tomcio Paluch” wystawiona będzie przez Teatr Polski w pierwszej połowie stycznia.

Repertuar teatru katowickiego.

Niedziela, dnia 1 stycznia 1928 r. o godz. 3.30 po poł. „Wielka rewia baletowa”.

Niedziela, dnia 1 stycznia 1928 r. o godz. 7.30 wiecz. „Halka” (występ p. Chorażyny-Wedrychówny).

Wtorek, dnia 3 stycznia „Chory z urojenia”.
Środa, dnia 4 stycznia „Aida”.

Teatr Polski na prowincji.

Poniedziałek, dnia 2 stycznia „Chory z urojenia” — Bielsko.

Środa, dnia 4 stycznia „Miłość czuwa” — Cieszyn.

(—) Wydawnictwo „Polski Zachodnie” zasyła Czytelnikom, Czytelniczkom i Przyjaciółom pisma życzenia szczęśliwego Nowego Roku. Obyśmy w roku nowym, z równym zapałem — jak i w ubiegłym — pracowali wspólnie nad ugruntowaniem potęgi kraju i wzmocnieniem dobrobytu jego obywateli. Cel ten niech nam przyświeca we wszystkich poczynaniach.

(—) Zarząd Główny Kół Kobiet Uchodźczyń Śl. składa najserdeczniejsze życzenia noworoczne wszystkim swoim Członkiniom. Krauzowa, prezeska.

(—) Od Redakcji. Następnym numer „Polski Zachodnie” ukaże się w poniedziałek 2 stycznia w godzinach zwykłych.

(—) Baczność wyborcy-Polacy! Narodowe Chrześcijańskie Zjednoczenie Pracy przypomina wszystkim wyborcom-Polakom na Śląsku o obowiązku sprawdzenia, czy nazwisko wyborcy i członków jego rodziny, uprawnionych do głosowania, zostało zamieszczone w spisie wyborców.

Tylko wymienieni w spisie wyborców będą mieli prawo głosowania.

Spisy wyborcze są wyłożone do publicznego przegladu od dnia 2. do 15. stycznia włączając w lokalach wszystkich obwodowych komisji wyborczych, ogłoszonych przez urzędy gminne i magistraty.

(—) Zamiast życzeń noworocznych — złożył dr. Ignacy Nowak z Król. Huty kw. zł. 70 na cele Z. O. K. Z.

(—) Najdroższe miasta w Polsce. Jeżeli droższe artykuły żywności w Warszawie przyjmujemy za 100, to otrzymamy następujący obraz drożyzny miast polskich: Warszawa jest mia-

Fanfaronada „Deutschnationaler Handlungsgehilfen-Verbandu”.

Przed niedawnym czasem odbyły się w administracji Zakładów hr. Ballestrema w Rudzie wybory do rady urzędniczej. Na listę polską oddano 28 głosów, a na listę niemiecką 72 głosy. Sposobność tę wykorzystał związek niemieckich pomocników handlowych (Deutschnationaler Handlungsgehilfen-Verband), by zapomocą prasy, wychodzącej na Śl. niemieckim, obwieścić całemu światu o wielkim zwycięstwie Niemców w Polsce. Okrzykany „deutscher Sieg” nie przedstawia się wcale tak wspaniale, jeżeli się weźmie pod uwagę, że w ostat-

nich trzech latach Polacy zawsze przeprowadzali jednego kandydata, co także w tym roku uczynili. Na listę polską oddano tym razem nawet dziesięć głosów więcej, niż w ubiegłym roku. Widać zatem, że chodzi tylko o wywoływanie takich efektów. O zwycięstwie mogłaby być tylko wtedy mowa, gdyby skupiono na listę niemiecką także polskie głosy. Przeciwnie, podziwiać trzeba wytrwałość Polaków, którzy z „Deutschnationaler” staczać muszą w zakładach przemysłowych hr. Ballestrema ciężkie wal-

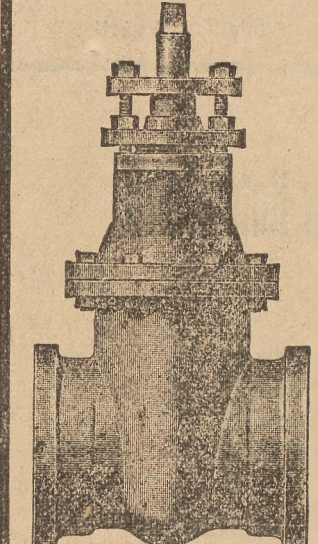
„SAM”

Székla Akcyjna Münstermann

Odlewnia żelaza i brązu, budowa maszyn i armatur

Tel. 11 i 577 **Katowice** ul. Raciborska 8

Adres telegr.: SAM Katowice.

Ciężkie armatury wszelkich form i wielkości z oryginalnego brązu fosforowego Dr. Künzla, niklofosforowego, brązu fosforowego, odpornego na działanie kwasu i z ła spłzu. Materiał kuty z brązu specjalnego w sztabach o wysokiej wytrzymałości, a mianowicie: brąz manganowy, brąz stalowy, brąz aluminiowy, brąz diamentowy. Sztaby kute z pierwszej jakości miedzi elektrolitycznej, ła szlagut, ła cyna do lutowania.

Odlewy dla parowych, wodnych i gazowych przewodów na żelaza albo z metalu, w szczególności zawory, zasuw i kurki. Zawory z łałej stali do wysokich ciśnień, do przegrzanej pary. Odwadniacze, hydranty. Katalogi bezpłatnie. Fachowa reparaacja maszyn górniczych, pomp i kompresorów etc. Odlewy żeliwne wszelkiego rodzaju, surowe lub obrabiane a przedewszystkiem odlewy maszynowe i budowlane, rurowe i łasonowe, ruszty ogniotrwałe.

stem najdroższem w Polsce (100), potem idą kolejno: Król. Huta (97.9), Borysław (97.9), Katowice (95.1), Bielsko (94.1), Łódź (93.4), Wilno (93.4), Nowy Sącz (93.3), Lwów (92.7), Poznań (92.2), Bydgoszcz (91.4), Toruń (90.8), Kraków (90.6), Sosnowiec (90.4), Grudziądz (90.0). Powyższe miasta, które mają przeważnie charakter większych centrów przemysłowych lub handlowych, należą do najdroższych w Polsce. Wahanie między drożyzną Warszawy a resztą tych miast wynosi tylko 10 procent. Do miast średnio drożych z indeksem od 80—90, t. j. których drożyzna w stosunku do Warszawy jest o 20—10 proc. niższa, należy cała reszta większych miast w Małopolsce, w b. Królestwie, w Wielkopolsce. Naogół strefy najbardziej przemysłowe są równocześnie strefami największej drożyzny: zagłębia węglowe, zagłębia naftowe, centrum przemysłu rolniczego. Natomiast kresy stanowią strefę najniższych kosztów żywności.

(—) Ku uwadze klienteli P. K. O. Termin ważności dawniejszych formularzy czeków P. K. O., jako też ich ewentualnej wymiany na formularze nowego typu, który upływał z dniem 31-go grudnia br., został przedłużony do dnia 28 lutego 1928 r. We własnym interesie winni jednak klienci P. K. O. jak najwcześniej zaopatrzyć się w nowe formularze czeków P. K. O., aby uniknąć ewentualnie zwłoki w ich dostarczeniu, możliwej przy zgłoszeniu zapotrzebowania w ostatniej chwili przed upływem terminu.

(—) Bilety wolnej jazdy dla emerytów. Minister komunikacji podpisał zarządzenie, przyznające emerytom i ich rodzinom jeden bilet wolnej jazdy w roku. Zarządzenie to czyni częściowo zadość żądaniu, o które dawno już walczył P. Z. K., gdyż przywraca emerytom w pewnej mierze dawniej posiadane uprawnienia.

(—) Władze niemieckie wydały Madera. B. st. przed. policji Mader, który w swoim czasie zdezerutował do Niemiec, sprzedając kapitałowi niemieckiemu Kriebowi, oficerowi informacyjnemu 11 dywizji Reichswehry, ważne akty mobilizacyjne znajdujące się w kolejowym komisarjacie policji państwowej w Katowicach, został przez Niemców wydany z powrotem władzom polskim jako „ucieczliwy cudzoziemiec”. Madera wywiad niemiecki chciał użyć do pracy na innym odcinku, jednak po niepowodzeniu wydal go władzom polskim. Maderowi grozi dwuletnie więzienie.

(—) Opal dla bezrobotnych. Ministerstwo Pracy i Opieki społecznej, w przeciwieństwie do lat poprzednich, w roku bieżącym, nie podejmuje akcji dostarczania bezpłatnego węgla bezrobotnym na zimą. Akcję tę Ministerstwo przekazało magistratom, którym przyznało w porozumieniu z ministerstwem komunikacji jaknajdalej idące ulgi przewozowe na kolejach.

(—) Zjazd sanitarny. W styczniu 1928 roku minister Składowski projektuje zwołanie zjazdu naczelników wydziału zdrowia ze wszystkich urzędów wojewódzkich. Zjazd będzie miał na celu omówienie całego szeregu spraw, związanych z przyszłymi zamierzeniami sanitarnymi rządu.

S. Menczel

Katowice, ulica 3-go Maja 17

Dywany, Chodniki, Firanki
Linoleum, Kokosy i Maty.

Hotel Savoy

Katowice

Telefon 474 i 475 PŁOZ

Przy hotelu restauracja i winiarnia

Z Świętochłowickiego.

(S) Pożar piwniczny wybuchł w ub. środę przed poł. w piwnicy przy ul. Wolności 29 w Świętochłowicach. Zapaliły się w niewyśledzony sposób materiały drzewne i wełna drzewna. Pożar zauważyli domownicy a zawiadzana straż pożarna ugasiła go po półgodzinnej akcji. Rozmiary szkód narazie nieustalone.

Z Pszczyńskiego.

(P) „Gwiazdka” dla dzieci szkolnych w Pszczyńcu. 23 grudnia 1927 r. odbyła się w Hotelu Pszczyńskim „Gwiazdka” dla dzieci szkolnych. Dzieci obu szkół katolickich, szkoły ewangelickiej i około 80 dzieci z Ochronki wzięły udział w tej uroczystości. Dzieci szkoły I. pod kierunkiem nauczyciela Kumali odśpiewały szereg kolend, poczem ks. kan. Bielok przemówił serdecznie do dzieci, zachęcając je do pracy na pożytek Ojczyźnie i Bogu. Następnie kierownik szkoły p. Hess wykażał słuchaczom dośrodek starostwa narodowego wychowania w wolnej Ojczyźnie, zachęcając do jej miłowania i pracy. Wszystkie prawie dzieci obdarzone zostały łakociami i struclami, a około 300 biednych dzieci obdarzono ubraniami, bucikami, ciepłą bielizną itp. Pomoc społeczeństwa, subwencja miasta w kwocie 400 zł., a głównie pomoc wydatna P. Wojewody, udzielona za pośrednictwem p. nacz. W. O. P. dr. Regorowicza, umożliwiły urządzenie tej uroczystości, którą zawdzięczać trzeba członkom „Komitetu Pomocy dla dzieci” z p. pułkownika Bukowską na czele, gdyż państwo nie szczędziło trudu i zabiegów, aby gwiazdka każdemu dziecku na długo pozostała w pamięci.

(P) Miesieczne targi na bydło i towary kramarskie odbędą się w Pszczyńcu w roku 1928: dnia 11 stycznia, 8 lutego, 7 marca, 4 kwietnia, 5 kwietnia kramarstwo, 9 maja, 13 czerwca, 11 lipca bydło, 12 lipca kramarstwo, 8 sierpnia, 5 września, 10 października bydło, 11 października kramarstwo, 7 listopada, 12 grudnia. Zwyczajne targi odbywają się w każdy wtorek i piątek.

Z czeskiego Śląska.

(X) Bezprzykładne chamstwo czeskie. W Starem Mieście zajęto polską szkołę powszechną na kwatery wojskowe. Pomimo zabiegów przez całe tygodnie szkołę zajmowało wojsko, bo szkoła polska dla Czech w tym mieście, wyjątkowo, została wyprosić u władz czeskich, że usunęto wojsko ze szkoły i starosta frysztacki wyniósł na prasie polskiej umieszczenie komunikatu, że sprawa opróżnienia szkoły w Starem Mieście została załatwiona w myśl życzeń polskich. Jakież jednak rozczarowanie spotkało Polaków, gdy po zamieszczeniu komunikatu w prasie spostrzegli, że wojsko czeskie z powrotem wraca do szkoły w Starem Mieście a dzieci polskie w dalszym ciągu szkoły nie mają. Oto słowność czeska. W takich warunkach mamy robić zgodę polsko-czeską. Jest to przykład najpospolitszego chamstwa.

Rok 1928.

Rok 1928 od Narodzenia Chrystusa jest: 7437 według ery konstantynopolskiej (bizantyjskiej), 5688 według ery żydowskiej, 4272 od potopu biblijnego, 2704 od I. Olimpiady, albo 3-cim 676-ej Olimpiady (zaczyna się w lipcu), 2681 od założenia Rzymu, 2675 według ery babilońskiej, 1895 od śmierci Chrystusa, 1856 od zburzenia Jerozolimy, 1346 według ery mahometańskiej (Hedzry), 832 od I-ej wojny krzyżowej, 488 od wynalazku druku, 436 od odkrycia Ameryki, 346 od wprowadzenia kalendarza gregoriańskiego, 50 od wynalezienia telefonu, 32 od wynalezienia radiografii, 14 od wybuchu wojny europejskiej, 9 od końca wojny europejskiej, 8 od pokoju wersalskiego.

1139 od pierwszej notatki o Polsce (wojna Karola W. w 789 r.), 962 od chrztu Polski, 137 od Konstytucji 3-go Maja, 132 od III. rozbioru Polski, 98 od powstania listopadowego, 65 od powstania styczniowego, 10 od niedoczenia Państwa Polskiego, 7 od uchwalenia Konstytucji 17. marca, 7 od plebiscytu na Śląsku, 6 od przejęcia Śląska przez władze polskie, 3 od wyboru Prezydenta Rzeczypospolitej Mościckiego.

Rzymianie rozpoczęli rok dnia 1. stycznia. Chrześcianie w naidawniejszych czasach 6. stycznia, później w różnych krajach różnie: 25. marca, dzień Zwiastowania N. M. P. (bliski wiosennego zrównania dnia z nocą), 25. grudnia, dzień Narodzenia Chrystusa (bliski przesilenia zimowego), 21. września (jesienne zrównanie dnia z nocą), 24. czerwca (jesienne letnie). Dopiero w XVII. wieku zaczęła się ustalać data 1. stycznia jako początek roku.

Święta ruchome rzymsko-katolickie. Poniedziałek 22. lutego. Wielkanoc 8. kwietnia. Wniebowstąpienie 17. maja. Zielone Świątki 27. maja. Boże Ciało 7. czerwca.

Kalendarzyk zebrani.

Dnia 1 stycznia 1928 r.

Katowice. Zebranie Zw. Powst. Śl. grupy uch. pow. bytomskiego o godz. 2 po poł. w lokalu „Strzechy Górniczej”.
Mysłowice. Zebranie Zw. Powst. grupy uch. pow. zabarskiego o godz. 4 po poł. w lokalu p. Juranka.

Król. Huta. Walne zebranie Związku Reemigrantów Polskich filja II odbędzie się o godz. 2 po poł. przy ul. Kościelnej 14. O liczny udział uprasza — Zarząd.

Dnia 2 stycznia 1928 r.

Katowice. Zebranie Oddziału Młodzieży przy Zw. Powst. Śl. grupy uch. pow. gliwicko-toszeckiego odbędzie się o godz. 18. a Oddziału Starszych o godz. 19 w lokalu Strzechy Górniczej.

Dnia 3 stycznia 1928 r.

Katowicka Halka-Brynów. Zebranie miejsc. kół Tow. Polek o godz. 3 po poł. w szkole w Brynówie. Zebranie zarządu odbędzie się tamże o godz. 2.45 po poł.

Łazienki. Zebranie miejsc. kół Tow. Polek odbędzie się o godz. 5 po poł. w sali p. Korka, przy ul. Sienkiewicza.

Katowice. Baczność Opolanie i Oleśnianie! Zebranie miejsc. grupy Zw. Powst. Śl. na uch. pow. Opolsko-Oleśki odbędzie się wyjątkowo we wtorek, 3 stycznia 1928 r. już o godz. 7 wiecz. na sali „Strzechy Górniczej” przy placu Andrzeja. W dalszym ciągu o godz. 8 odbędzie się uroczystość gwiazdkowa. O liczny udział członków wraz z żonami uprasza — Zarząd.

Z życia towarzystw.

Związek Powstańców Śląskich.

Król. Huta. Zarząd oraz członkowie grupy miejsc. Zw. Powst. Śl. zasyłają tą drogą swemu baonowemu, tow. broni Henrykowi Majetnemu, najserdeczniejsze życzenia w dniu Jego urodzin.

Król. Huta. Zarząd placówki Zw. Powst. Śl. na uch. pow. opolsko-oleśki w Król. Hucie zasyła tą drogą wszystkim członkom jak i sympatykom placówki „Dosiego Nowego Roku”. Za zarząd placówki: (—) A Krawczyk, prezes.

Powstańcom z Król. Huty i okolicy!

Zarząd Wydziału połączonych grup Zw. Powstańców Śl. w Król. Hucie przesyła tą drogą członkom grup: Bytomskiej, Chorzowa, Gliwicko-Toszeckiej, Klimzowca, miejscowej Król. Huta, Maciejkowice, Nowych Hajduk, Opolskiej, Strzeleckiej i Zabarskiej oraz Klubowi Sport. „Powstańców” Klimzowiec, obiem Kolumnom Sanitarnym w Król. Hucie, jak również Sekcji Głębi Pocztych w Król. Hucie, w końcu wszystkim sympatykom naszego związku „Szczęśliwego Nowego Roku!” — Za Wydział: (—) A Krawczyk, prezes Wydziału.

Og. Związek Podoficerów Rez.

Wszystkim członkom Og. Zw. Podof. Rez. życzy „Dosiego Roku”

Zarząd Okręgowy Og. Zw. Podof. Rez.

Redaktor odpowiedzialny: Wiktor Dyląg w Katowicach. — Druk Drukarnia Śląska. Sp. z ogr. odp., Katowice, ul. Batorego nr. 2. Telefon 4-26.

Życie sportowe i wychowanie fizyczne.

Z okazji Nowego Roku.

Polski Komitet Olimpijski składa serdeczne życzenia całej prasie polskiej, która tak owocnie współpracuje z Komitetem w szerzeniu idei olimpijskiej wśród szerokich warstw społeczeństwa.

Życząc Szanownej Redakcji dalszego pomyślnego rozwoju jej poczytnego pisma, nie wątpimy, że dalsza współpraca zapewni sportowi polskiemu stworzenie silnych podstaw moralnych i materialnych dla powodzenia naszej reprezentacji na Igrzyskach IX. Olimpiady.

Okólnik Ministerstwa Wznowienia Religijnych i Oświecenia Publicznego.

Ministerstwo W. R. i O. P. w dniu 23 grudnia 1927 r. zwróciło się do Kuratorów Okręgów Szkolnych Śląskiego Urzędu Wojewódzkiego (Wydział Oświecenia Publicznego) oraz Liceum Krzemienieckiego z pismem treści następującej: „Polski Komitet Igrzysk Olimpijskich zwrócił się do społeczeństwa z apelem do składania na rzecz udziału Polski w IX. Olimpiadzie która odbędzie się w r. 1928 w Amsterdamie.

Ze względu na niezmierną doniosłość tej sprawy i na jej wielkie znaczenie propagandowe, zechcą Kuratoria zwrócić się do nauczycielstwa podległych im szkół, by wezwania o pomoc pieniężną, z jakim wymieniony Komitet wystąpi do organizacji nauczycielskich, znalazło wśród nich jak najżywszy oddźwięk.

Adres P. K. I. O. Warszawa, Wiejska 11. Konto P. K. O. Funduszu Olimpijskiego 14-450. (—) Dr. Dobrucki, Minister.

Polski Komitet Olimpijski, operując się na treści tego okólnika, wystosował pismo z prośbą o zorganizowanie akcji propagandowo-zbiórkowej na rzecz Funduszu Olimpijskiego do następujących organizacji nauczycielskich:

1. Towarzystwo Nauczycieli Szkół Wyższych i Średnich, Warszawa, Bracka 18.
2. Związek Zawodowy Nauczycielstwa Polskich Szkół Średnich, Warszawa, Chmielna 49.
3. Związek Polskiego Nauczycielstwa Szkół Powszechnych, Warszawa, Marszałkowska 123.
4. Stowarzyszenie Chr. Narod. Naucz. Szkół Powsz., Warszawa, Senatorska 19.

Komunikat Miejskiego Komitetu Wych. Fiz. i Przyp. Wojskowego na miasto Królewską Hutę i Chorzów.

W dniu 23 grudnia 1927 r. odbyło się w Król. Hucie w sali posiedzeń Magistratu o godz. 18 posiedzenie nowozałożonego Miejskiego Komitetu Wychowania Fizycznego i Przysposobienia Wojskowego, pod przewodnictwem prez. miasta dr. Spaltensteina.

Posiedzenie miało charakter organizacyjny. Organizacja Komitetu po ukończeniu przedstawia się następująco:

Prezes: Prez. miasta dr. Spaltenstein, zast. prezesa ppłuk. dr. Welkowiński, Dowódca 75 p. p. i Garnizonu w Król. Hucie, sekretarz kapitan Marmurowicz Wład, Dowódca Kadry Instruktorskiej Król. Huta, Zorganizowano trzy sekcje a mianowicie: 1. Zarząd Towarzystwa Stadionu Sportowego W. F. i P. W., 2. sekcja Wychowania Fizycznego i Przysposobienia Wojskowego, 3. propagandowo-prasowa.

Skład osobowy poszczególnych sekcji jest następujący:

Sekcja 1: Zarząd Tow. Stadionu Sportowego W. F. i P. W. Przewodniczący dr. Zagórowski, wicepr. kapt. Herzog, zastępca, sekretarz kapt. Marmurowicz, zastępca p. Krawczyk, skarbnik p. Pieta, zast. inż. Cwiżwicz, referent sportowy prof. Szymoński.

Sekcja 2: Wychowania Fizycznego i Przysposobienia Wojskowego. Przewodn. inż. Łabacki, sekretarz kapt. Marmurowicz, członkowie: prof. Markowski, prof. Peterówna, p. Tomianek, p. Michalczyk, prof. Zdechlikiewicz, prof. Szymoński.

Sekcja 3: Propagandowo-prasowa. Przewodniczący dyr. Borysławski, członkowie: por. Gościński, prof. Łabacki, prof. Szymoński.

Na zebraniu przyjęto ponadto do wiadomości sprawozdanie z budowy Stadionu i dalsze plany budowy, które obszernie referował p. inż. Cwiżwicz, sprawozdanie skarbnika p. Piety i budżet Kadry Instruktorskiej, oraz uchwalono szereg wniosków a mianowicie:

a) utworzyć polski klub sportowy pod nazwą „Stadion”, do którego wybrano prezesem p. prez. Spaltensteina.

b) wniosek w sprawie rozgrywek młodzieży w miesiącu maju na stadionie sportowym.

c) aby Komitet zbierał się stale raz w miesiącu w ostatni piątek miesiąca, oraz inne o charakterze wewnętrznym.

Komitet aczkolwiek w składzie niedużym, bo zaledwie 17 osób, rozwija bardzo energiczną działalność tem konieczniejszą, że praca W. F. i P. W. na terenie Król. Huty i Chorzowa zaczyna zataczać coraz szersze kręgi a skład osobowy Komitetu prowadzony wytrawną ręką prez. Spaltensteina daje zupełną gwarancję, że praca wejdzie na właściwe tory.

Hasło olimpijskie.

Igrzyska IX. Olimpiady, bezkrwawe zmagania się przedstawicieli różnych fizycznej narodów całego świata, odbędzie się już w roku 1928 w St. Moritz i Amsterdamie.

Polska na zawodach tych nie tylko musi być obecna lecz i zająć miejsce odpowiadające jej stanowi i mocarstwowemu i odwiecznej kulturze.

Obowiązkiem reszty sportowej jest, dać wszystko ze siebie, aby przez wzmoczoną pracę i poświęcenie wywalczyć zaszczytne miejsce barwom polskim.

Obowiązkiem społeczeństwa, w imię wielkości Polski jest, usiłowania te moralnie i materialnie poprzeć.

Polski Komitet Olimpijski.

Kalendarzyk dzisiejszych zawodów piłkarskich.

Stadion Królewskiej Huty:

KS. 06 Katowice — Amatorski KS. Król. Huta.

Derby śląskie — rozstrzygające zawody o mistrzostwo Górnego Śląska.

Bolsko KS. 07 w Siemianowicach.

KS. 07 — Pogoń Katowice.

Bytom.

Diana Katowice — Benthen 09.

*

710. „Sportowe Biuro Prasowe” 710.

uprasza o telefoniczne zapodawanie wyników w czasie od 16 do godz. 21.

Sportowi cześć — zawodnikom chwała.

Rok stary przepadł w bezmiarach wieczności. Nie przepadł jednak praca, wysiłek i trud, poniesiony przez tych wszystkich, którzy ukończyli teżyżną i wszystkie jej przejawy. Organizacyjna praca naszych old boys i wyczyny zawodników w sporcie, dały w ubiegłym roku nie tylko podwaliny do dalszego rozwoju wychowania fizycznego, a również i przykład, że przy dobrej woli, wytrwałości i zgodnej współpracy można zdziałać bardzo dużo.

W roku ubiegłym zdziałano wiele, ale to „wiele” jest jeszcze dalekiem od „dosyć”.

Zegnając ten stary rok i stojąc na progu nowego, tak niesłychanie ważnego dla życia sportowego, roku, w którym sport polski musi się

złobyć na najwyższy dziś możliwy wysiłek, gdyż stanie w rozlicznych konkurencjach do współzawodnictwa z szeregiem narodów na arenie olimpijskiej.

Rozpoczynając ten nowy rok — redakcja „Polski Zachodniej” rzuca pożegnanie odchodzącemu roku.

Sportowi Cześć!

Zawodnikom Chwała!

A na nowe dni młodzieńczego 1928 roku, składa całemu sportowi polskiemu życzenia i pozdrowienia hasłem olimpijskim:

Przedzie! — Silnie! — Wyżej!

Bank Gospodarstwa Krajowego Oddział w Katowicach

rozpisuje niniejszem

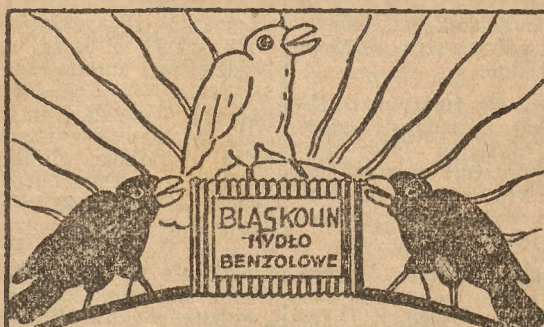
rozprawę ofertową

na sprzedaż własnej nieruchomości, składającej się z dwupiętrowego domu o 7 oknach frontu, oficyny, magazynu i niezabudowanej przestrzeni, znajdującej się w Siemianowicach przy ul. Matejki nr. 13. Obszar całości 1310 mtr².

Przetarg na podstawie złożonych, zabezpieczonych ofert odbędzie się w dniu 14. stycznia 1928 r. w lokolu Banku.

Termin nadsyłania ofert do dnia 13. stycznia 1928 r. godziny 13-ej.

Blizszych szczegółów udzieli Bank Gospodarstwa Krajowego, Oddział w Katowicach, codziennie za wyjątkiem niedziel i świąt od godz. 11-ej do godz. 13-ej. Bank zastrzega sobie prawo swobodnego wyboru wśród ofert złożonych.

W powodzi wszelkich mydeł prawdziwym „białym Krukiem” jest „BLASKOLIN” MYDŁO BENZOLOWE bo pierze i czyści wszystko!

Wielkopolska Wytwornia Chemiczna „BLASK” Sp. Akc.
Poznań - Aleje Marcinkowskiego 5

Rok Olimpijski.

Oaśnie Stary Rok — zaczyna się Rok Nowy. Na przełomie tych dwóch lat myśl nasza mimo woli zwraca się wstecz i długim spojrzeniem ogarnia minione dwadzieścia miesięcy. Co przyniosły one nowego, czy powiększyły dorobek lat ubiegłych? — A następnie wzrok pełen nadziei zwracamy w przyszły i stajemy się prze-

widzieć, czym w życiu naszym będzie ten nowy okres czasu. Jeśli w bilansie ubiegłego roku nie izuci się nam w oczy nic poważniejszego; jeśli w planach na przyszłość nie uchwycimy jakiegoś ogniska, skupiającego nasze dążenia i wysiłki — staniemy na przełomie czasu w niepokojach, a jasna fala życia zamrzczy się chmurą niepewności.

O takim stanie niepewności, o dezorientacji, o zachwianiu się woli przy narodzinach 1928

roku, w polskim świecie kultury fizycznej mo- wy być nie może. Bo oto rok ubiegły na ro- spracych wciąż polach odrodzenia fizycznego przyniósł nam rzecz epokową — zorganizowaną pomoc dla sportu i wychowania fizycznego ze strony sfer rządowych, a w ślad za tym powsta- nie Państwowego Urzędu Wychowania Fizycz- nego, utworzenie całej sieci wojewódzkich, po- wiatowych i miejskich Komitetów Wychowania Fizycznego, bogate subside rządowe na cele budownictwa sportowego, wydatna współpraca rządu z przedstawicielstwem świata sportowe- go. Jeśli koło tego wielkiego faktu zogniskuje- my samorządny, a wciąż potężny rozrost orga- nizacji sportowych, jeśli zbilansujemy dorobek tysięcy zawodów sportowych, wzmocnimy go blaskiem zwycięstw naszej hippiki, rekordy wszechświatowego p. Konopackiej oraz szeregu innych potężnych sukcesów na forum między- narodowym — to rok ubiegły przedstawi nam się nie jałowym, szarym pasmem dni, a okresem rwałego pędu ku wyżynom teżyżny moralnej i fizycznej.

Finalem tego splotu wydarzeń, a zarazem po- teżną przygrywką do nowego okresu są przy- gotowania Polski do Igrzysk IX. Olimpiady, w St. Moritz i Amsterdamie. One to sprawiają, że polski świat kultury fizycznej ma przed sobą cel jasny i określony, że nie nie zdola odwrócić jego uwagi od wyteżonej pracy nad godnym wy- stąpieniem w szrankach olimpijskich.

Nowy rok zastaje elite sportowców polskich w obozach ćwiczebnych, przy wyteżonych tre- ninach, próbnych zawodach, zaś naczelnie wład- ze sportowe — przy gorączkowych pracach organizacyjnych. Zaledwie kilka tygodni dzieli nas od chwili, kiedy awangardy polskich za- wodników w osobach narciarzy hokeistów i besleighistów wyruszą na II. Zimowe Igrzyska Olimpijskie w St. Moritz. Staczać one będą wstępne boje o dobre imię Polski, a tym samym główne siły dalej szycować się będą do general- nego ataku na igrzyskach letnich w Amsterda- mie.

W ten sposób całe pierwsze pół roku zjeździe na przygotowaniach do głównych Igrzysk i długie sześć miesięcy czekać będzie trzeba na skutki wyteżonej pracy i wzmoczonych starań. Lecz skutki te muszą być dodatnie. Jeśli bo- wiem sport polski cztery lata temu, biorąc pierw- szy raz udział w igrzyskach bez żadnych praw- wie przygotowań — zdołał odnieść dwa zwy- cięstwa i na czterdzieści pięć konkurujących na- rodów — zająć dwudzieste pierwsze miejsce — to po czteroletnim intensywnym rozwoju, po nadzwyczaj solidnym przygotowaniu bezwarun- kowo liczbe zwycięstw powiększy, a w olim- pijskiej tabeli narodów posunie się wyżej. — Patrzymy więc śmiało w rok olimpijski, gdyż według wszelkiego prawdopodobieństwa będzie on rokiem wspaniałej pracy wielkich ambicji, he- roicznego napięcia sił oraz doniosłego sukcesu na wielkiej drodze do lauru olimpijskiego.

Radjo.

Program audycji

NA NIEDZIELE, 1 STYCZNIA 1928 R.

Programy polskie.

Katowice, fala 422. Godz. 10.15 — transmisja nabożeństwa z Katedry Poznańskiej, 12.00 — sygnał czasu, kom. lotniczo-meteorologiczny, 12.10 — transmisja koncertu z Filh. Warszawskiej, 15.00 — Noworoczne życzenia Kapłana Śląskiego dla Ojczyzny — wygl. ks. prałat Kapica z Ty- chów, 15.15 — transmisja koncertu z Filh. War- szawskiej, 18.30 — komunikat P. A. T., 18.45 — rozmaitości, 20.30 — koncert wspólny stacji War- szawskiej i Krakowskiej, 22.30 — koncert z kaw. „Atlantic”.

Warszawa, fala 1111. Godz. 10.15 — trans- misja z Katedry Poznańskiej, 12.10 — koncert z Filh. Warszawskiej, utwory: Bacha, Gounoda, Noskowski. Niewiadomskiego, Debussiego i in., 15.15 — transmisja koncertu z Filh. poświę- conego twórczości Czajkowskiego, 20.30 — kon- cert wspólny stacji Warszawskiej i Krakowskiej.

Kraków, fala 566. Godz. 10.15 — transmisja nabożeństwa z Katedry Poznańskiej, 12.10 — trans- misja koncertu z Warszawy, 15.10 — trans- misja koncertu z Warszawy, 20.30 — koncert, 22.30 — muzyka taneczna.

Poznań, fala 344.8. Godz. 10.15 — transmisja nabożeństwa z katedry, 15.15 — koncert, 20.00 — odczyt p. t. „O turystyce zimowej w Tatrach”, 22.30 — koncert.

Wilno, fala 435. Godz. 16.15 — transmisja na- bożeństwa, 12.00 — transmisja z Warszawy, 20.15 koncert poświęcony muzyce polskiej, 22.30 — muzyka taneczna.

Koncerty zagraniczne.

Wrocław, fala 322.6. Godz. 9.30, 12.00, 16.00, 18.00 — Praga, fala 348.9. Godz. 8.45, 11.05, 12.00, 16.30, 20.00, 22.00. — Londyn, fala 361.4. Godz. 10.30, 15.30, 21.05. — Brno, fala 441.2. Godz. 8.45, 10.30, 18.00, 20.00. — Langenberg, fala 468.8. Godz. 9.00, 12.15, 13.00, 16.30.

Opery i operetki.

Wrocław, fala 322.6. Godz. 18.00 — „Śpiewa- cy Norymberscy”, opera Wagnera. — Kopen- haga, fala 337. Godz. 20.00 — „Księżniczka cyrku”, opera Kalmana. Langenberg, fala 468.8. Godz. 19.30 — „Zaczarowany flet”, opera Mo- zarta. — Monachium, fala 535.7. Godz. 18.00 — „Śpiewacy Norymberscy”, opera Wagnera. — Hilversum, fala 1050. Godz. 19.50 — „Most mi- łości”, opera.

Colosseum Król. Huta

Tel. 1354 - 1610 **Wielkość 48** Tel. 1354 - 1610

Od soboty 31-go grudnia do poniedziałku

Dom warjatów

Dramat sensacyjny w 8-miu aktach Ścinające krw. w żyłach przeżył w sanatorium dla umysłowo chorych. W głównej roli **LON CHANEY**. - Jako wkładka: 2-aktowa farsa:

W POGONI ZA SENSACJĄ.

Naszym zacnym gościom: Szczęść Boże w Nowym Roku!

Uważać na znak ochronny!

Od wielu lat używany i jako najlepszy uznany! Niezbędny dla sportowców i turystów, wzmacnia narwy i ożywia, doskonały środek do masowania!

Wszędzie do nabycia!

Wiktor Strużyna :: Budowniczy

Król. Huta, ul. Kopernika 8. Tel. 13-12

Przedsiębiorstwo budowlane
Roboty nad- i podziemne. Budowa gmachów.

Fabryka wyrobów cementowych, t. j. gulków (syst. Gelgera) śmleńników żel-betonowych, rur cementowych wszystkich wymiarów. Sporządzanie planów, projektów i kosztorysów. Zaprzysiężony rzeczoznawca sądowy dla Sądów, Sądu Okr. w Katowicach. Szacowanie domów, hipotek, spadków, spornego lokatorskiego i t. p.

Brykiety Węgiel

Drzewo do rozpalania

1920 w wiązkach dostarcza bezpłatnie do domów

Karol Haase

ul. Jagiellońska 7

Zienn. Zakłady Prali

Katowice, Francuska 10

Telefon Nr. 113

Obniżenie cen

Od 1 października cen zniżone jak następuje:

Koszule wierzchnie

tylko prasowane 70 g.
brane i prasowane 90 g.
koszule frakowe 20 gr. więcej

Kołnierze

pojedyncze sztywne 25
wykładane sztywne 25
wykład. miękkie 15

MEBLE

wszelkiego rodzaju za gotówkę i na raty poleca

W. Pogoda

Świętochłowice
Bytomska 15 - Tel. 505

Czy jesteś członkiem
Z. O. K. Z.?

KONCERN WĘGLOWY

„ROBUR“

Największym koncernem handlowym węgla górnośląskiego jest „ROBUR“ Związek Kopalń Górnośląskich w Katowicach. Kierownictwo Koncernu spoczywa w rękach wybitnego przemysłowca p. Inżyniera Alfreda Faltera. Wydobycie kopalń do koncernu tego należących stanowi ponad 1/3 część ogólnej prod. węgla na G. Śl.

Do koncernu „Robur“ należą następujące towarzystwa górnicze:

1. Rybnickie Gwarectwo Węglowe w Katowicach z kopalniami: Anna, Emma, Römer, koksownią Emma i fabrykami brykietów Emma i Römer.
2. Godulla, Spółka Akcyjna w Chebziu z kopalniami: Gotthard, Paweł i Litłandra.
3. Wschodnio-Górnośląskie Zakłady Przemysłowe Mikołaja hr. Ballestrema w Rudzie z kopalniami: Wawel, Wolfgang, hr. Franciszek i koksownią Wolfgang.
4. Dyrekcja Kopalń i Hut ks. Donnersmarcka w Świętochłowicach z kopalniami: Śląsk, Niemcy, Donnersmarck i Blücher.
5. Huta Pokoju, Spółka Akcyjna w Katowicach z kopalnią i koksownią Pokój.
6. Gwarectwo Waterloo w Katowicach z kopalnią Eminencja.
7. Gwarectwo Węglowe Charlotte w Katowicach z kop. Charlotte.

Wszystkie wyżej wyliczone kopalnie należą według klasyfikacji Górnośląskiej Konwencji Węglowej do klasy Ia, a węgiel przez nie produkowany pobierany jest w kraju i zagranicą przez wszystkie gałęzie przemysłu, przez gazownię, na opał domowy, i t. d.

Poza zbytem krajowym eksportuje koncern ROBUR swoje produkty do Austrii, Węgier, Czechosłowacji, Włoch, do krajów bałtyckich i skandynawskich, do Rosji i t. d. Koncern ROBUR utrzymuje w kraju i zagranicą liczne zastępstwa.

Koncern posiada również w Gdańsku i Gdyni własne towarzystwo transportowe pod firmą „POLSKARDB“ Polsko-Skandynawskie Towarzystwo Transportowe, Sp. Akc., które skutecznie przeładunek węgla we własnym porcie przeładunkowym. W ostatnim czasie koncern ROBUR nabył kilka większych statków morskich i ma zamiar utrzymać za pomocą własnej floty handlowej, stałe linie okrętowe między portami Gdynia i Gdańsk, a głównymi zamorskimi rynkami zbytu.

Głód - bieda - nędza!

czeka każdego, kto nie uwzględni
w pierwszym rzędzie

wyrobów krajowych!

bo pomnaża biedę w kraju!

Pokój umeblowany

z całym utrzymaniem, w Katowicach, poszukiwany od 15. I. 1928. Zgłoszenia do „Polski Zach.“ pod: Pokój umeblowany. 2435

Unieważniam

zgubioną książeczkę wojskową wystawioną przez P. K. U. Katowice na nazwisko Maksymilian Górnik, Pszczyna. 2359

Terpentyna, Pokost,
Kwasy tłuszczone
Oleina i wszelkie
chemikalje dostarcza

F. KASTALSKI

Bielsko, ul. Sobieskiego 33. Tel. 2140

Wszelkie Druki

dla Urzędów, Organizacji,
Towarzystw i prywatnej
klienteli dostarcza szybko

Drukarnia Śląska

Spółka z ogranicz. odpowiedzialnością

Katowice, Narociński Bałowego 2
i ul. Kościuszki 15.

Górnośląska Wytwórnia Wagonów i Maszyn

Spółka Akcyjna w Katowicach

Generalne Przedstawicielstwo na sprzedaż szybkościomierzy dla parowozów syst. Hausältera-Reszny na Rzplitej Polską i Litwę.

Telefon 672

Zarząd Centralny w Katowicach, ul. Mickiewicza 1

Telefon 672

1553

Fabryki w Tarnowskich Górach i Lasowicach.

Wagony towarowe normalne i wąskotorowe, części okuć wagonowych etc., konstrukcje żelazne i dachowe.

Konto bankowe: Banque Franco-Polonoise-Succursale, Katowice.

Konto P. K. O. Katowice nr. 302640.

Wystawiaj Inwenturowa

**Początek: Poniedziałek
2-go stycznia 1928**

**Suknie - Płaszczce
Kostjumy - Bluzki
Kostjumy włóczkowe
Pulówny
Lumberjaks
Jedwabie
Materiały wełniane
Aksamity - Koronki**

**W wszystkich
oddziałach
są ceny
od 10 — 50%
obniżone.**

H. Königsberger

Tel. 2463 Katowice, ul. Pocztowa 2 Tel. 2463

Wzgórze Wanjury

Środa wieczór i czwartek

**wielkie
świniobicie**

Dobrych przyjaciół i znawców zaprasza

Gospodarz.

Śląski Handel Skór

Katowice, ulica Marjacka 33, Tel. 1522

dostarcza w każdej ilości

Krupony, połówki, karki, blanki,
fahledry, rindboxy, boxkalfy, giem-
zy, futrówki. Kleje: Apopol,
Formol, Rozpuszczalnik, Gumilez.
Wyrób cholewek i teczek
1480

BAZAR OKAZYJNY

E. Twardzik

Bielsko - Strzelnicza 1.

**Gramofony i płyty
wypożycza się w**

Bazarze Okazyjnym Bielsko - Strzelnicza Nr. 1.

Zarówno zakup i sprzedaż wszelkich nowych
i zużytych artykułów, jak instrumenty muzyczne
i pierwszorzędnej jakości struny muzyczne stale
i tanio na składzie. 2421

Alfred Fischgrund

Wiedeńska Parowa Piekarnia

w Kamienicy ad Bielsko

Telefon nr. 2022. 2423

Specjalność razowe bułeczki dla chorych.

Słowa, wypowiedziane do p. Dr. B. Malczyka
o p. Dr. Golonka, jako niezgodne z prawdą od-
wołuje i za wyrządzoną obelgą p. Dr. Golonka
przepraszam. I. Jędrzejczykówna.

Kursa kroju

szycia, haftu, malowania, najnowsza metoda
Najwyższej uczelni Katowice, ul. Słowackiego 19
„Ninta”. Zapisy codziennie. 2404

Radio

Original Stassfurter Telefunken

(6 lampkowy) z kompletnym urządzeniem, 2 du-
że rozgłośniki, jest natychmiast do sprzedania.
Oglądać można od 16—22 codziennie. Nadaje
się szczególnie dla szkół, instytucji itp. 2437
Restauracja Jan Jerella, Katowice-Ligota.

Ogłoszenie.

W dniu 9-go stycznia 1928 r. o godz. 9-ej rano
odbędzie się w magazynie konfiskat Urzędu Cel-
nego Katowice, licytacyjna sprzedaż różnych to-
warów, pochodzących z przemysłnictwa, jak rów-
nież jednego używanego samochodu.

Katowice, dnia 27 grudnia 1927 r.

Naczelnik Urzędu Celnego:
Schenk

Porcelana Elektro-Techniczna

jak izolatory, bezpieczniki, rolki izolacyjne, rozetki etc.

Izolatory - Bezpieczniki

Porcelana Stołowa

jak: kompletne nakrycia stołowe
różnych gatunków, naczynia etc.

GIESCHE

Fabryka porcelany S. A. dawn. Czuday

Tel. nr. 191

Katowice-Bogucice

Tel. nr. 191

Uwaga: Prosimy P. T. Publiczność o zwiedzenie naszego pawilonu
na Wystawie Gospodarczo-Spożywczej Katowice Park Kościuszki

Dodatek tygodniowy „Polski Zachodniej” poświęcony sprawom robotniczym i społecznym.

Mieszkania robotnicze w Wojew. Śląskim.

Na ostatnim posiedzeniu Rady naprawy ustroju rolnego wygłosił p. inż. Zawadowski, kierownik Oddziału robót publicznych Wojew. Śląskiego, referat o akcji budowlanej pod egidą Urzędu Wojewódzkiego, szczególnie co do budowy mieszkań dla robotników. Ze względu na ważność tematu i interesujących szczegółów, podanych w tym referacie, zwróciliśmy się do p. inż. Z. o udzielenie nam referatu swego do umieszczenia w „Polsce Zachodniej”, na co się chętnie zgodził. Referat ten zamieszczamy w przekonaniu, że zainteresuje on szerokie kręgi czytelników i miarodajne czynniki, jak gminy i organizacje.

Akcja budowy mieszkań robotniczych — w takiej formie, w jakiej obecnie na Śląsku się rozwija, została zapoczątkowana w czerwcu bieżącego roku.

Jak wiadomo, parę lat temu, zaznaczyły się już pewne dążenia, zmierzające do zorganizowania i poruszenia z punktu martwego sprawy budowy domów mieszkalnych.

Spółdzielnie budowlane.

Budowę mieszkań realizowano za pośrednictwem kooperatyw budowlanych, którym funduszy dostarczała Rada Wojewódzka z dochodów Skarbu w formie długoterminowych pożyczek. Pożyczek takich udzielono na kwotę około 8.700.000 złotych, a powstało w ten sposób w ciągu 3 lat około dwieście mieszkań na terenie całego Województwa, z czego blisko 70 w Katowicach. Kooperatywy budowlane nie wykazały tej sprawności, ani tych stron dodatnich, jakich spodziewać się należało. Budowano w wielu wypadkach nieudolnie i drogo. Dość wspomnieć, że koszt budowy domów w Katowicach dochodził, a nawet przekraczał kwotę 60 zł. za 1 m² przestrzeni zabudowanej. Jeżeli chodzi o Katowice, budowano na gruntach zbyt drożych, skutkiem tego koszt gotowych mieszkań wzrastał nieproporcjonalnie, a równolegle wzrastały też raty amortyzacyjne. Pokazało się, że kooperatywy nie mogą budować dla ludności niezamożnej. Chybiły zatem celu; jeżeli kto bowiem, to przede wszystkim ludność niezamożna ma prawo moralne oczekiwać w tym kierunku pomocy władz i zasłuki, czerpanego z funduszy publicznych.

Mieszkania robotnicze.

Urząd Wojewódzki przystępując do akcji tegorocznej wytknął sobie przede wszystkim za cel budowę mieszkań dla robotników, a więc domów tanich, stawianych na tanich gruntach w ramach takich kosztów, by rodzina robotnicza mogła opłacać raty amortyzacyjne i odsetki od wyłożonego kapitału bez narażania na szwank swego budżetu.

Ażeby cel ten osiągnąć, trzeba było znaleźć wszelkich wydatków, którychby nie można było uznać jako nieodzowne.

Podstawowe znaczenie miał tu wybór stosowanego terenu, któryby tak pod względem ceny, jak i położenia odpowiadał celowi.

Kolonie robotnicze.

Ze stanowiska technicznego najracjonalniejszym byłoby założenie paru dużych kolonii, z których każda składałaby się np. z 1000 domów. Tej wielkości osady można by bowiem usytuować w nieco większej odległości od centrów pracy, a więc w okolicy, gdzie łatwo o tanię i obszerne tereny budowlane. Czas dojazdu ludności robotniczej, z takich osad do fabryk i kopalni można by skrócić przez uruchomienie specjalnych pociągów kolejowych albo doprowadzenia trasowaja. — Na dużej kolonii można by opłaciłoby się prace budowlane częściowo choćby zmechanizować, a przy wprowadzeniu specjalnych tanich materiałów koszt budowy obniżyć. Po bliższym rozpatrzeniu sprawy pokazuje się jednak, że założenie dużej osady oddalonej od okręgu przemysłowego, jest mimo taniości gruntów drogie i mozolne, a przede wszystkim wymaga dużo czasu na prace przygotowawcze. Trzeba bowiem liczyć się z koniecznością budowy wielu ulic, budowy osobnych wodociągów,

Opinowanie projektów prawodawczych.

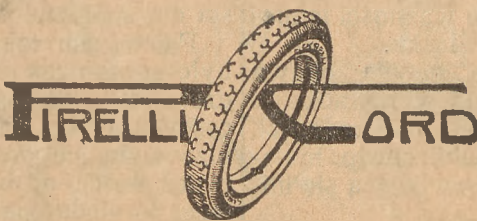
Katowice, 1 stycznia.

Komisja Opiniodawcza Pracy na ostatnim posiedzeniu rozpatrywała następujące projekty rozporządzeń: 1. o zasadach pracy (wspólny projekt Ministerstwa Sprawiedliwości i Ministerstwa Pracy i Opieki Społecznej, 2. o odroczeniu upadłości (projekt Minist. Sprawiedliwości), 3. o wojewódzkich sierocińcach (projekt Ministerstwa Pracy i Opieki Społecznej). We wszystkich wyżej

wspomnianych projektach Komisja Opiniodawcza Pracy przedstawiła szereg swoich wniosków.

Szczególnie doniosłe znaczenie będzie miało rozporządzenie o odroczeniu upadłości, gdyż przewiduje ono między innymi wstrzymanie postępowania upadłościowego w wypadkach, jeśli firmy silnie finansowo (zwłaszcza spółdzielnie) znajdują się chwilowo w stanie niewypłacalności.

Opony samochodowe i motocyklowe

Gumy pełne i półpneumatyczne

do samochodów ciężarowych i autobusów.

Wszystkie wymiary stale na składzie u wyłącznego sprzedawcy na Polskę

H. SCHWIDEWSKI

Katowice — Szosa Wełnowska

Telefon nr. 68.

Adr. telegr. Schwidewski.

gów, dalekiego doprowadzenia prądu elektrycznego i budowy wszelkich urządzeń komunalnych, potrzebnych dla osady, liczącej około 5000 osób.

Odkładając przeto myśl realizacji takich dużych osad robotniczych na terenie np. powiatu pszczyńskiego albo rybnickiego na lata późniejsze, zwrócono uwagę na okręg przemysłowy, w którym brak mieszkań najbardziej daje się odczuwać.

Trudności terenowe.

Istnieją tu tereny nieraz kilka hektarów liczące, położone przy szosach, kolejach, albo tramwaju, nieco bardziej oddalone od dużych miast, a więc mniej nadające się do zabudowania domami wysokimi, a równocześnie łatwo dające się zaopatrzyć w wodę z istniejących wodociągów, przy równie łatwym doprowadzeniu prądu elektrycznego, a nawet gazu. Takie tereny, szczególnie podkopane przed kilkudziesięciu laty, a obecnie niepodlegające już zbyt gwałtownym ruchom, nadają się, jako niedrogie, specjalnie pod budowę domów małych, przy czym widoczna jest jeszcze korzyść, wynikająca z nieznacznej oddalenia od centrów pracy, dzięki czemu ludność będzie mniej czasu tracić na podróż.

Akcja w roku 1927.

Rozpoczęliśmy zakupem od magistratu miasta Mysłowic w Janowie Miejskim 40 000 m² gruntu po cenie 0,50 zł. za 1 m², przyczem miasto zobowiązało się urządzić ulice oraz doprowadzić z niewielkiej zresztą odległości wodę. — Grunt ten podzielono na 96 działek po 400 m² i rozpoczęto w lipcu budowę 50 domów złączonych w 25 dwojaków.

Następnie zakupiono od Spółki Akcyjnej Giesche teren w Załężu o obszarze 64 000 m² po 2,00 zł. za 1 m² i podzielono go na 138 działek po 400 m², a w pierwszych dniach sierpnia rozpoczęto budowę 40 domów.

Wreszcie w Cieszynie zakupiono 4860 m² gruntu i rozpoczęto budowę 10 domów. Wszystkie wymienione domy są obecnie na ukończeniu, a za parę miesięcy będą mogły być zamieszkałe.

Na ten cel była przeznaczona z budżetu Województwa Śląskiego kwota 1 400 000 złotych, która miała wystarczyć na zakup gruntów i budowę 100 domów.

Celem ustalenia stosownego typu budynków, opracowano kilka projektów, z

pośród których po przeprowadzeniu przetargu wybrano do wykonania najtańszy.

Trzeba było bowiem liczyć się, co już zaznaczyłem, z możliwościami płatniczymi przyszłych mieszkańców. Przytem wszystkim baczono na wymagania higieny oraz potrzeby i przyzwyczajenia ludności robotniczej.

Projekt, według którego wykonuje się budowę, obejmuje piwnicę, sieni, kuchnię i pokój w parterze, a drugi pokój na poddaszu, ustęp i strych. Kuchnia zajmuje 28,6 m², pokój parterowy 20 m², pokój w poddaszu 18 m².

Rzut poziomy budynku posiada wymiary 7,15 na 10,41 metrów, a więc zajmuje 74,4 m² terenu. Obok domu mieszkalnego zaprojektowano budynek gospodarczy, a całość otoczono ogrodzeniem z cynkowej siatki drucianej.

Każdy dom zaopatrzonej jest w instalację wodociagową i elektryczną, a niektóre w instalację gazową. Ponadto tam, gdzie istnieje sieć kanałów miejskich, domy będą z tą siecią połączone. W warunkach, gdzie to nie jest możliwe, buduje się doły kloaczne. Każdy budynek murowany jest z cegły, kryty dachówką, a zewnątrz i wewnątrz wyprawiony. Piece i kuchnie dano kaflowe. — Koszt budowy jednego mieszkania wynosi 12 800 zł. łącznie z całym wyposażeniem, budynkiem gospodarczym i ogrodzeniem to jest 33 zł. za 1 m² przestrzeni zabudowanej.

Gdy w sierpniu i wrześniu, dzięki zabiegom Pana Wojewody, a życzliwemu stanowisku Pana Ministra Skarbu i Ministra Robót Publicznych uzyskaliśmy dalsze fundusze, przystąpiono do rozszerzenia akcji.

Zakupiono w tym celu w Świątobliwiczach 105 000 m² gruntu po 2,00 zł. za 1 m² i podzielono go na 208 parcel, a z początkiem września rozpoczęto budowę 168 domów.

W Siemianowicach uzyskano od gminy bezpłatnie grunt, wystarczający na 38 działek, które wszystkie zabudowano.

W Wełnowcu, również bezpłatnie, uzyskano teren, podzielony następnie na 62 działki i rozpoczęto budowę 20 domów.

W Mikołowie zakupiono 40 000 m² gruntu po 0,80 zł., podzielono go na 90 działek i rozpoczęto budowę 10 domów.

Na gruncie poprzednio zakupionym w Załężu rozpoczęto budowę dalszych

70 domów tak, że ogółem wznosi się tam 110 domów.

W Janowie Miejskim wreszcie zabudowano cały nabyty teren, rozpoczynając dalszych 46 domów oprócz 50 pierwotnych.

W ten sposób w budowie znajdują się 452 domy z czego, jak wspomniano, 100 jest na ukończeniu.

Koszta budowy i warunki spłaty.

Przy projektowaniu planów zabudowy starano się o możliwie ekonomiczny podział terenu, pozostawiając na uboczu wszelkie inne względy.

Oprócz podanych powyżej kosztów budowy wyrażających się kwotą 12 800 złotych, na koszt ogólny składają się koszty gruntu, kanalizacji, wodociągów, urządzenia ulic i chodników, wreszcie wydatki administracyjne tak, że łącznie od warunków lokalnych oraz pomocy ze strony gmin cały dom wraz z wszystkimi przynależnościami kosztować będzie w Świątobliwiczach i w Załężu 14 800 zł., w Siemianowicach, Wełnowcu i Janowie 13 900 zł. a w Mikołowie 13 600 złotych.

Domy sprzedawane będą na spłatę miesięczne przez 42 lata.

Rata miesięczna wynosić będzie, zależnie od kosztów 34, 35 albo 36 złotych.

Mniej liczne rodziny będą mogły odnajmować pokój w poddaszu, co ułatwi spłatę rat. Pokój i kuchnia w parterze będą wystarczającym pomieszczeniem dla rodziny złożonej z 4 do 5 osób. W poddaszu pomieścić się mogą 2 osoby tak, że ogółem w nowych tych domach będzie mogło zamieszkać od 2700 do 3000 osób.

Osady robotnicze powstające w ten sposób, w większości będą dość znacznie oddalone od istniejących sklepów, dlatego zaprojektowano także typ domu, w którym mogłyby się pomieścić sklepy spożywcze i sklep rzeźnicki. — Celem zastąpienia braku łazienek, których nie ma przy mieszkaniach, będą zbudowane w poszczególnych osadach zakłady kąpielowe w suterenu jednego z domów, złożone z paru wanien i natrysków.

Zależnie od decyzji przyszłych właścicieli domów, sklepy będą prowadzone jako spółdzielcze, albo też jako przedsiębiorstwa indywidualne.

Ożywienie przemysłu budowlanego.

Akcję tegoroczną rozpoczęliśmy w warunkach niezbyt pomyślnych, jeżeli chodzi o czas i stosunki handlowe, bo budować zaczęto dopiero w sierpniu przy dotkliwym braku cegły oraz dachówek. Za to pogoda była niezwykle sprzyjająca, co pozwoliło prace budowlane znacznie posunąć naprzód. Do budowy użyto 14 700 000 sztuk cegły, a więc całkowitą roczną produkcję trzech dużych cegielni. Ponadto zapotrzebowanie okien wynosi 2736 sztuk, drzwi 2718 sztuk, pieców kaflowych 1380 sztuk, dachówek około 1 100 000 sztuk, z czego widocznym jest, że akcja omawiana stanowi wcale pokaźny czynnik ożywienia przemysłu. Obszar gruntów zakupionych pod budowę wynosi około 30 hektarów.

Celem ewentualnego zastąpienia cegły i dachówek palonych, których brak może się dać odczuć także w roku przyszłym, czyni się próby zastosowania do budowy żużlu z wysokich pieców, pustaków betonowych, dachówek cementowych itp.

Plany dalszych robót.

Kierownictwo budowy opracowuje projekta na rok przyszły dla wprowadzenia pewnego urozmaicenia w wyglądzie zewnętrznym budynków oraz w rozkładzie mieszkań, jakoteż celem oszczędniejszego użytkowania terenów przez budowę domów, — szeregowych tam, gdzie warunki na to pozwolą, a domów wysokich w miejscowościach, w których istnieje brak większych terenów budowlanych. — Równocześnie prowadzi się pertraktacje o nabycie dalszych terenów. — Dotychczasowe koszty budowy wynoszą około 5 000 000 zł.

Dodatek tygodniowy „Polski Zachodniej” poświęcony życiu i sprawom drobnego rolnika na Śląsku.

Czas stosowania obornika pod okopowe.

Okopowe najlepiej potrafią wyzyskać obornik i najbardziej opłaca się po nich uprawa zbóż i innych roślin uprawnych. Gdybyśmy tak ułożyli dwa płodozmiany, że w jednym z nich obornik byłby dawany pod kłosowe, a w drugim pod okopowe, to czwsty zysk w ciągu zmianowania byłby wyższy z tego płodozmianu, w którym obornik stosowano pod okopowe.

Z okopowych przeważnie uprawiamy ziemniaki, buraki cukrowe, pastewne i marchew. Ze względu na różne ich wymagania glebowe i nawozowe, wymienione okopowe można podzielić na dwie grupy: do jednej należy zaliczyć ziemniaki, a do drugiej buraki i marchew. Podział ten na grupy przeprowadzamy z tego względu, że ziemniaki w pierwszym okresie swego rozwoju czerpią pokarm w znacznej mierze z dużych zapasów magazynowanych w kłębach matczyńskich, w mniejszym zaś stopniu z gleby, a dopiero w dalszych okresach rozwoju zapotrzebowanie w pokarm silnie wzrasta, natomiast buraki i marchew od samego początku ich rozwoju wymagają znacznej ilości w roli już gotowych składników pokarmowych. Więć stąd widzimy, że obornik, który stopniowo rozkłada się w glebie na dostępne składniki pokarmowe dla roślin uprawnych, pod ziemniaki może być stosowany tuż przed ich sadzeniem, a pod buraki i marchew znacznie wcześniej. Wychodząc z tego podstawowego założenia przy nawożeniu okopowych obornikiem, przejdziemy do omówienia sposobów nawożenia w praktyce rolniczej.

Przy nawożeniu obornikiem rolnik przede wszystkim musi się liczyć z następującymi czynnikami. Obornik gromadzi się w oborach i stajniach (gnojowniach) stopniowo. W lecie ze względu na cdzyswanie się zwierząt na pastwiskach, t. j. poza stajniami, obornika mamy stosunkowo niewiele, więc tylko mniejszą jego część całorocznej wytwórczości, możemy wywieźć na jesieni, a znaczną ilość możemy dysponować tylko na wiosnę. Drugi czynnik, to sprawa przewiezienia obornika na pole. Jak wiadomo, musimy wywieźć dość znaczne ilości obornika na jednostkę powierzchni, gdyż około 400 centnarów metrycznych na hektar, tj. w przybliżeniu 60—70 fur parokonnnych, co ze względu na dużą objętość obornika, odległość pól nawożonych i ciężką pracę dla sprzężaju i ludzi jest sprawą wymagającą dużo nakładu pracy i kapitału. Wreszcie po wywiezieniu obornik musi być natychmiast rozrzucony i przyorany, ażeby przez ługowanie i ulatnianie się z niego części składowych, wartość jego nawozową nie sprowadzić do zera. Wszystkie te czynniki wywołują szereg zagadnień praktycznego charakteru, które rolnik musi rozwiązać.

Pod buraki cukrowe, pastewne, marchew oraz wczesne odmiany ziemniaków, obornik bezwarunkowo musi być wywieziony i przyorany na wczesnej jesieni, gdyż od tego zależy nagromadzenie odpowiedniej ilości składników pokarmowych do czasu siewu wymienionych okopowych i sadzenia wczesnych odmian ziemniaków, które również wymagają na początku rozwoju większej ilości pokarmu z powodu szybkiego rozwoju. Pod ziemniaki średniorybkie i późne, obornik możemy wywieźć na wiosnę tuż przed sadzeniem, lecz wywiezienie dużej ilości obornika w stosunkowo krótkim okresie czasu i natychmiastowe jego przeoranie wywołuje szereg trudności technicznych. I dlatego obornik często wywożą na pola w zimie, układając go w większe przymy lub kupki, które często rozrzucają po powierzchni zmarzniętej roli, czasami pozostawiają je aż do wiosny. Rozpatrzmy kolejno wszystkie te sposoby wywożenia i przyorowania obornika oraz wpływ ich na plony ziemniaków.

W tym kierunku wykonano szereg

Z działalności Związku Raiffeisena na Śląsku.

(br.) Dla zapewnienia stałego rozwoju Kas Raiffeisena niezmiernie ważnym momentem jest posiadanie na wioskach sprawnych kasjerów. Związek Rewizyjny stwierdza, że „jaki kasjer — taka kasa”. W imię tej zasady Związek urządza co rok 1—2 kursy dla rachmistrzów, kształcąc w ten sposób sprawnych kierowników kas. Kurs taki rozpoczął się w Katowicach w dniu 28. grudnia 1927 roku. Przedmiotem wykładów jest sposób księgowania i wogóle prowadzenia księgowości i korespondencji, przystosowanej do wymogów kas oszczędności. Niezmiernie ważnym jest fakt, że kursy te cieszą się liczną frekwencją, co świadczy o zrozumieniu ważności istnienia kas Raiffeisena na Śląsku.

Wobec powyższego pewna obawa musi przejmować projekt wprowadzenia na Śląsku gminnych kas oszczędności, jako tworu prawnopublicznego, mającego zastąpić dobrze rozwijającą się inicjatywę prywatną.

Ze ta prywatna inicjatywa jest silnie oparta na szerokiej podstawie, świadczą przede wszystkim właśnie kursy rachmistrzów o tak licznej frekwencji, które przecież bodaj na kilka dni odrywają zupełnie niezamożnych ludzi od pracy zarobkowej, narażając ich na straty materialne.

Kurs prowadzi doświadczony w tej sprawie dyr. Związku, p. Sporysz, przy pomocy dwóch wpracowanych rewizorów: dyr. Śl. Izby Rolniczej p. Panieńskiego i p. Piechaczka.

Znaczenie Doksztalających Szkół w powiatach rolniczych.

Szkoła powszechna wypuszcza młodzież z reguły z chwilą ukończenia 14. roku życia, a więc w okresie, kiedy dziecko rozpoczyna okres dojrzewania fizycznego i umysłowego, okres niezmiernie ważny w życiu, bo on decyduje o późniejszym stosunku jednostki do państwa, zagadnień politycznych i społecznych.

Lepiej jest z tą młodzieżą, która wstępuje do jakiegokolwiek zawodu, bo na podstawie osiągniętego ustawodawstwa, uczęszcza ona do szkół doksztalających, gdzie nie tylko dokonują się istotne doksztalcenie zawodowe i ogólnokształcące, ale i neutralizowanie ujemnych często wpływów otoczenia, niedorastającego ani pod względem wychowawczym, ani obywatelskim do swoich zadań w odniesieniu do młodego pokolenia.

Gorzej jeszcze jest z tą częścią młodzieży, która po ukończeniu 14 lat życia, żadnego zajęcia nie znajduje i w ramach ustawodawstwa o szkołach doksztalających nie mieści się. Doksztalcenia u tej młodzieży dokonuje ulica, kluby sportowe niemieckie, które cichwie ściągają tę młodzież, by w środowisku niemieckim zniszczyć zupełnie wpływy szkoły polskiej. Złe jest również z młodzieżą pozaszkolną po wsiach. Nawet w wypadku, gdy chłopiec, opuszczający szkołę jest synem zamożnego gospodarza, ma on przez długi okres zimowy bardzo dużo wolnego czasu, który niewiadomo jak pożytkować.

W zrozumieniu właściwie tego zagadnienia zaczęto na podstawie obowiązującego ustawodawstwa organizować doksztalające szkoły wiejskie. Zaczęły one powstawać w październiku bież. roku szkolnego w południowej części powiatu rybnickiego i znalazły od razu tak wielkie zrozumienie w zarządach gmin i w Wydziale powiatu, że w obrębie In-

Związek przez zorganizowanie kursów wyzyskuje jaknajlepiej otrzymywaną rokrocznie subwencję, która jest dowodem głębokiego zrozumienia dążeń spółdzielczych u władz centralnych.

Dalszą akcją Związku Raiffeisena, okazującą jego żywotność, będzie dział, dot. specjalnie spółdzielczości śląskiej w piśmie rolniczym „Rolnik Śląski”. W dziale tym zamieszczane będą komunikaty, dot. nie tylko spółdzielczości kredytowej, ale również handlowej i spółdzielczości, łączącej producentów.

Szczególnie liczna rzesza drobnych właścicieli rolnych daje na Śląsku właśnie niezmiernie szerokie pole działalności dla spółdzielczości w tym kierunku.

Pierwszym takim przedsięwzięciem było zorganizowanie dostaw mleka od drobnych właścicieli do centr konsumcyjnych, które, dzięki należytemu zorganizowaniu się dostarczają obecnie na rynek więcej od wielkiej własności, mającej do niedawna monopol dostaw na wielki rynek.

W związku z zorganizowaniem przez Śl. Izbę Rolniczą szkoły koszykarskiej, nasuwa się myśl zorganizowania i tego działu produkcji w formie spółdzielczości, co do zakupu surowca i sprzedaży wyrobów. Również sprawa dostarczania warzyw na targi, oczekuje odpowiedniej organizacji, podobnie jak dostawa jaj, pierza itd. Wszystkie te działy organizacji zbytu i produkcji ma Związek na uwadze i doświadczeniem swym będzie mógł służyć zainteresowanym.

spektoratu Rybnik III. powstało ich dotąd w ciągu dwu miesięcy 34, w obu innych okręgach inspektorskich kilkanaście, tak, że cyfra ich przekracza już liczbę 50. Przy zachowaniu dotychczasowego tempa powstawania tych szkół już w przeciągu paru lat teren całego Województwa pokryje się całą ich siecią i rzetelnie w zasadzie zagadnienia ujęcia wychowania młodzieży w wieku od 14 do 18 roku życia.

Co do programu mają wiejskie szkoły doksztalające charakter raczej ogólnokształcący nie zawodowy, w szczególności obejmuje program wiejskich szkół doksztalających rozłożony na 3 lata: 1) naukę religii, 2) język polski z historią Polski i krajoznawstwem, w I. roku, język polski ze stylistyką, w II. i III. roku, 3) naukę stylu praktycznego, 4) wiadomości społeczne, 5) wiadomości z życia gospodarczego, 6) naukę o człowieku i stosunku jego do otoczenia, 7) rachunki i geometrię.

Przedstawiony program nauki nie jest programem ustalonym raz na zawsze. Ponieważ potrzebę wiejskich szkół doksztalających wywołało życie, ono też zadecyduje o ściśnieniu resp. dalszym rozwinięciu programu i jego urzeczywistnieniu. Być może, że przybiorą one stopniowo charakter więcej fachowo-zawodowy - rolniczy lub przemysłowy — być może, że trzeba będzie poszukać innego ujęcia ich organizacyjnego. Jedno już dziś należy podkreślić, a mianowicie, że zrozumienie potrzeby takich szkół u władz szkolnych, spotkało się z żywym zainteresowaniem i współdziałaniem społeczeństwa i przedstawicielstw gminnych i powiatu. Przy tak harmonijnym współdziałaniu wiejskie szkoły doksztalające nie tylko się utrzymają, ale z pewnością i rozwiną w instytucje trwałe oddziałujące decydująco na życie wsi w powiatach wiejskich.

doświadczeń, a mianowicie: obornik wywieziono na pole późną jesienią, rozrzucono i zaraz przyorano, takąż ilość obornika wywieziono również późno w jesieni, natychmiast rozrzucono i pozostawiono w tym stanie na powierzchni, aż do wiosny i wreszcie takąż ilość pozostawiono przez zimę starannie na kupie i rozwieziono dopiero w kwietniu, poczem zaraz rozrzucono i przyorano. Największy plon ziemniaków osiągnięto na oborniku wywiezionym i przyoranym na późnej jesieni, a najniższy przy przechowywaniu obornika na kupie.

Nasza kronika.

Zarząd dóbr ks. Donnersmarcka sprowadził z Czechosłowacji 13 klaczy rasy noryckiej, celem polepszenia miejsc. materiału końskiego. Z uwagi na to, że zarząd posiada cennego ogiera tej rasy, istnieje możliwość ulepszenia hodowli koni w najbliższej okolicy.

Popieranie melioracji rolniczych. W Ministerstwie Rolnictwa omawiany jest na szeregu konferencji projekt-rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej o popieraniu melioracji rolnych.

Projekt przewiduje rozszerzenie zasad, na których mają być udzielane pożyczki na melioracje rolne. Między innymi pożyczki takie mają być udzielane na melioracje pastwisk i gospodarstw rybnych.

Nowe prawo łowieckie. Ministerstwo Rolnictwa opracowuje obecnie szereg przepisów wykonawczych, odnoszących się do nowego rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej o prawie łowieckim.

Katastrofalne skutki mrozów dla ozimlin. Spotęgowane od kilku dni mrozy grożą zupełnie wyniszczeniem zasiewów ozimych. Groźbę tę potęguje jeszcze niemal zupełny brak śniegu, który zazwyczaj, pokrywając oziminy, pozwala im przetrwać nawet najsroższą zimę. Rolnicy, zwłaszcza w województwach centralnych i wschodnich, uważają oziminy prawie w połowie za stracone. O ile mroz nie zelży, wyniki przyszłych zbiorów mogą być katastrofalne.

Reasumcja prac Komisji Ankiety. Komisja Ankietowa skończyła już swe prace w zakresie badania poszczególnych gałęzi przemysłu i poszczególnych dziedzin pracy. Od dnia 2. stycznia rozpoczyna się końcowe posiedzenia podkomisji programowej i plenarne posiedzenie Komisji Ankietowej w celu ostatecznego ułożenia sprawozdań i wniosków, które będą z końcem stycznia, względnie z początkiem lutego przedłożone rządowi.

Standaryzacja produktów spożywczych. Ministerstwo Rolnictwa delegowało swoich przedstawicieli do Danii, Holandii, Szwecji, Łotwy i Estonii dla przeprowadzenia studiów z zakresu prawnej i technicznej strony standaryzacji jaj, masła i bekonów.

Produkty te, szczególnie zaś jaja, stanowią w Polsce bardzo poważny artykuł eksportowy — ze względu jednak na niewłaściwą standaryzację, kwalifikowane są na rynkach zagranicznych do niższych kategorii, niż w rzeczywistości na to zasługują.

W drugim doświadczeniu obornik wywieziono w zimie, część którego pozostawiono w kupkach małych, a drugą część rozrzucono zaraz w zimie oraz wywieziono w kwietniu zaraz rozrzucono i przyorano. Największy plon ziemniaków otrzymano na oborniku, wywiezionym w kwietniu, a najmniejszy na oborniku, wywiezionym i rozrzuconym w zimie. Więć, gdy kto jest zmuszony wywieźć obornik w zimie, to najlepiej go wywieźć na wielkie przymy, ubijając je mocno i przykrywając warstwą torfu, lub układając w stożkowate kupki, ubijając je dokoła widłami.

Sposoby wywożenia obornika nie tylko odbijają się na plonie ziemniaków, lecz i na następnych plonach zbóż. W ostatnim z wymienionych doświadczeń po ziemniakach był zasiany owies, otóż największy plon ziarna i słomy dały pola, na których obornik pod ziemniaki został wywieziony i przyorany na wiosnę, najmniejszy zaś na polach z obornikiem, rozrzuconym w zimie. Przy nawożeniu obornikiem należy również brać pod uwagę rodzaj nawożonej gleby. Na ciężkich glinach, ilach, sapach, obornik rozkłada się wolno, więc nawożenie ich będzie bardziej wskazane na jesieni natomiast lekkie, piaszczyste gleby na wiosnę.

Decydującym czynnikiem przy nawożeniu obornikiem jest natychmiastowe jego rozrzuconie i przyoranie, w myśl przysłowia: „co śmierdzi, to gnoi”.

Dr. J. Sypniewski.

Szanownej Klienteli, Przyjaciołom i Znajomym składamy serdeczne życzenia

Szczęśliwego Nowego Roku!

Dom Handlowy F. Magdziarz i P. Kowalski
konfekcja damska i męska

Katowice, ul. Mickiewicza 1, I piętro. Telefon 1159.

Serdeczne życzenia Dosiego Roku!

wszystkim Szanownym
Klijentom i Znajomym

Łukasz Józef,
Mistrz krawiecki

Katowice, Marjaska 3, III.
Telef. 848

2436

Szanownej klienteli i moim znajomym

Dosiego Roku

Drogerja św. Barbary, W. Dutkiewicz
Katowice, ul. Warszawska 10 — Tel. 1686

Wszystkim moim Gościom
i Znajomym

DOSIEGO ROKU!!!!

EMIL WANJURA — KATOWICE
Kościuszki 15 — Restauracja „Wzgórze Wanjury”

1928

Z serdecznymi życzeniami
z okazji nadchodzącego Nowego Roku
załączamy też i prośbę, aby dotychczasowe
zaufanie, którem nas W. P. darzył,
nadal nam zechciał okazywać

uniżeni

AUGUST DYLLA

T. z o. p.

Malarstwo artystyczno-dekoracyjne - Pracownia nowoczesnej sztuki dekoracyjnej

Katowice, ulica Sokolska 9. — Dnia 1. stycznia 1928
Telefon 2301, 1785 — Skrytka pocztowa 44

2433

Dosiego Roku

Szanownej klienteli i znajomym

Roman Popiołek

Katowice, ulica Warszawska 38

2400

Skład wyrobów tytoniowych.

Swoim Szanownym Klijentom
składamy

serdeczne życzenia Dosiego Roku!

Królewsko-Hucka Fabryka Chemiczna
Henkel et Cie.

2372

Królewska Huta, Karola Miarki 23

Szanownej klienteli i wszystkim znajomym życzę
radosnego i szczęśliwego

Nowego Roku

„PRAD“

Zakład Elektro-Instalacyjny
P. Tschentschel

Katowice, ul. Szopena 7 — Telefon 567.

Szanownej Klienteli i znajomym

Dosiego Roku

Lipschütz i Ska., Katowice

Szan. Klienteli i znajomym

Dosiego Roku

Szymon Kaufmann

Salon fryzjerski dla Pań i Panów

2391

Katowice, ulica 3-go Maja 32 — Telefon Nr. 20-26

Serdeczne życzenia

2379

na

Nowy Rok!

Ksawer Liczbiński,

Cukiernia i Kawiarnia

Katowice - Rynek

Szanownej klienteli

2415

i znajomym

Dosiego Roku

Textyl - Katowice, Rynek

Szanownym klientom i znajomym

Dosiego Roku

Ryszard Hoffmüller, Zegarmistrz

Katowice, ulica 3-go Maja Nr. 11. 2392

Szanownym klientom i znajomym

2397

życzę

Dosiego Roku

Dywany - Menczel Katowice, 3-go Maja 17

Wszystkim moim Szanownym Gościom
i Znajomym

2407

szczęśliwego i wesołego
NOWEGO ROKU!

W. SPREU

RESTAURACJA i HOTEL „DO WYPOCZYNKU”

Katowice, ulica św. Jana

HOTEL „POLSKI“ KRÓL. HUTA

Wszystkim swoim byłym, przyjaciołom i znajomym

DOSIEGO ROKU

życzy

L. STANCZYK Hotel „Polski“, Król. Huta
60x72 ulica Wolności Nr. 27

Szanownym Odbiorcom

2387

życzę

Szczęśliwego Nowego Roku

Sylwester Sopa

Hurtownia piwa

Knurów.

Szanownym gościom i klienteli

Dosiego Roku

życzy

Ogórek i żona

Kasyno fabryczne

Krywałd.

2386

Wesołego Nowego Roku

wszystkim Gościom i Znajomym życzę

RESTAURACJA i KAWIARNIA „LUNAPARK”
w Królewskiej Hucie.

Właściciel Adam Jonczyk

Z okazji dnia

Nowego Roku

wszystkim sympatykom życzenia

KAWIARNIA „ATLANTIC“ KATOWICE

Dyrekcja

Szan. Klienteli i moim Znajomym

Dosiego Roku!

ALFRED NEBEL, KATOWICE, UL. 3-GO MAJA 14
2399 Rzeźnictwo — Fabryka Wedlin.

Szanownym odbiorcom, znajomym i krewnym

Dosiego Roku

Bazar Mód

2358

Katowice, ul. 3-go Maja 32.

Szanownej klienteli i wszystkim znajomym
Szczęśliwego Nowego Roku

życzą

2416

Ernest Singer z żoną

KATOWICE-BRYNOW :: Telefon 13-41

Szanownym moim Gościom krewnym i znajomym

DOSIEGO ROKU!

Walenty Gnesa :: Kuchnia Obywatelska
Katowice, Mickiewicza 1

2414

Szczęśliwego Nowego Roku

życzą Szanownej klienteli i znajomym 2401

Polskie Wyroby Tekstylne

Józef Szczotka i S-ka — Katowice 3-go Maja

Z okazji dnia Nowego Roku zasyłamy wszystkim
naszym sympatykom życzenia

Bar Teatralny, Katowice

J. Dulewski.

Wszystkim moim gościom i znajomym
życzę

szczęśliwego Nowego Roku

Mleczarnia Zdrowia

Katowice, ulica Dworcowa Nr. 13

Wł.: Henryk Kulpok 2371 Wł.: Henryk Kulpok

Szanownej klienteli życzy

Dosiego Roku

Salon fryzjerski

Teodor Marweg

Katowice, ul. 3-go Maja 40.

Dosiego Roku

Szanownym Klientom i znajomym

Bernhard Fröhlich

Obuwie - Fröhlich

Katowice, ulica 3-go Maja Nr. 7. 2394

Szanownym gościom i znajomym

Dosiego Roku

Teodor Pisarek, Hotel i Restauracja

Katowice, ul. Słowackiego 20 — Tel. 1912

Dosiego Roku

Szanownej Klienteli i znajomym

Juljusz Pokorny

Piekarnia i Cukiernia

2396 Katowice, ulica Warszawska 36

Wszystkim odbiorcom

szczęśliwego Nowego Roku

życzy

Mistrz Piekarski, Gogołok

2411 Katowice, ulica Andrzeja

Całej mojej Klienteli
i Znajomym przesyła
serdeczne życzenia
Nowego Roku!

Gdański Dom Ryb

2430 właśc. R. Spitz Telefon 1108

Restauracja DOM ZWIĄZKOWY

KATOWICE, ULICA MICKIEWICZA 8, I. pr. 2342

życzy swoim Szan. Gościom,
przyjaciółom i znajomym

szczęśliwego

Nowego Roku!

Wojciech Bols i żona.

Serdeczne życzenia Noworoczne

składa swym Szanownym
Klientom i Odbiorcom

2055

M. Kubicki, Cukiernia Krakowska

Król. Huta, Sobieskiego 5

Serdeczne życzenia Noworoczne

Bywalcem Hotelu „Pazczyński Dwór”

składa

2018

W. Loserz z żoną

Dosiego Roku!

moim Przyjaciółom, Gościom
i Znajomym życzy

2362

Wiktor Dworowy z żoną

Właśc. Kawiarni „VENEDA”

Królewska Huta.

Wszystkim naszym Szanownym Go-
ściom, Przyjaciółom i Znajomym

życzy szczęśliwego

2429

Nowego Roku!

ZDRÓJ OKOCIMSKI dawn. Kissling

A. Krall i żona.

Zakład krawiecki ANDRZEJ TYNIEC

zasyła

dla swoich Panów Klientów
i P. Klientek

serdeczne życzenia

Nowego Roku!

Szanownej Klienteli życzy

**szczęśliwego i wesołego
Nowego Roku!**

Szier Wojciech, mistrz obuwniczy

Świętochłowice — Ulica Szeroka 2.

Moim Gościom i Przyjaciółom

składam

serdeczne życzenia

Szczęśliwego Nowego Roku!

WILHELM POLLOK :: RESTAURACJA

KATOWICE-LIGOTA

2438

Moim Szanownym Gościom

Dosiego Roku

J. Kaczer

Restauracja pod Zamkiem Rybnik

Szanownym odbiorcom, krewnym
i znajomym

Dosiego Roku

Paweł Rozsypał - Mikołów

Skład maki i zboża.

Kawiarnia „Concordia”

Lipiny, ulica Bytomska Nr. 41

składa serdeczne życzenia

Dosiego Roku

Gościom swym z Lipin i okolicy.

Gospodarz, Andrzej Olszyczka.

Każdy wieczór koncert

1988

**DOSIEGO
ROKU!!**

Szanownym Odbiorcom,
Znajomym i Krewnym

M. SPIESS

Hamburska hala ryb

2395

KATOWICE — ULICA POPRZECZNA 14

Całej naszej Klienteli z okazji

Nowego Roku

składamy serdeczne życzenia

Szczęśliwego

Nowego Roku!

Emil Kurzeja i żona.

Wszystkim moim Odbiorcom,
Znajomym i Przyjaciółom —

2439

życzy

Dosiego Roku!

PAWEŁ LUBINA :: MISTRZ RZEŹNICKI

KATOWICE-LIGOTA.

Wszystkim Szan. gościom, sympatykom,
stałym bywalcem i znajomym życzy

**Szczęśliwego
Nowego Roku**

RESTAURACJA i KAWIARNIA

„MONOPOL”

w Królewskiej Hucie.

Szanownym Gościom życzę

Dosiego Roku

W. Myśliwiec z żoną

właśc. Hotelu Polskiego w Rybniku

2052

**Skład towarów kolonialnych
delikatesów :: konserw i likierów**

HURTOWY HANDEL WIN

Białe i czerwone francuskie wina. — Stare
Węgierskie i Tokajskie wina. — Austrjackie
czerwone i białe wina. — Reńskie i Mo-
zelskie wina — Malaga — Tarragona —
Mistela — Samos Sherry — Madeira — Wino
portowe Vermouth — Cinzano. — — —

Emil Misera, Katowice
ul. Warszawska 6 Telef. 1328

2079

Wypełnić! Wyciąć i przesać do Urzędu pocztowego

Niniejszem zamawiam przez P. T. Urząd
pocztowy, na miesiąc **styczeń 1928**
wychodzący w Katowicach dziennik

„Polska Zachodnia”

Imię i nazwisko: _____

Adres: _____

Kwit pocztowy

Należność 2 złote 50 groszy zapłacono.

Pieczęć

Podpis urzędnika

Wypełnić! Wyciąć i przesać do Urzędu pocztowego

Niniejszem zamawiam przez P. T. Urząd
pocztowy, na miesiąc **styczeń 1928**
wychodzący w Katowicach dziennik

„Polska Zachodnia”

Imię i nazwisko: _____

Adres: _____

Kwit pocztowy

Należność 2 złote 50 groszy zapłacono.

Pieczęć

Podpis urzędnika

Wypełnić! Wyciąć i przesać do Urzędu pocztowego

Niniejszem zamawiam przez P. T. Urząd
pocztowy, na miesiąc **styczeń 1928**
wychodzący w Katowicach dziennik

„Polska Zachodnia”

Imię i nazwisko: _____

Adres: _____

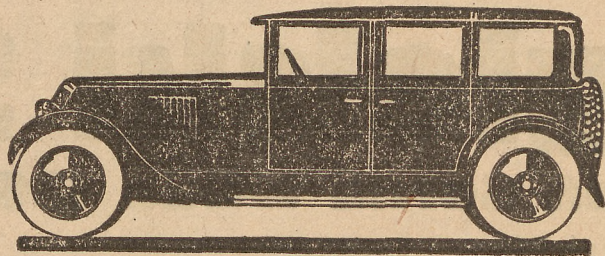
Kwit pocztowy

Należność 2 złote 50 groszy zapłacono.

Pieczęć

Podpis urzędnika

„Renault“

„Renault“

poleca na rok 1928

modele 4-ro cylindrowe:

6/18 KM. Torpedo i Karety w cenie od dol. 1000 do dol. 1250 loco Polska
 10/35 KM. Torpedo i Karety w cenie od dol. 1500 do dol. 1700 loco Polska

modele 6-cio cylindrowe:

8/30 KM. „Monasix“ Torpedo i Karety w cenie od dol. 1300 do dol. 1500 loco Polska
 15/60 KM. „Vivasix“ Torpedo i Karety w cenie od dol. 2000 do dol. 2600 loco Polska

modele specjalne luksusowe:

18/24/100 KM. Torpedo, Karety i t. d. |||| 40/140 KM. Torpedo i Karety i t. d.

Wszelkie wozy ciężarowe od 400 Kg. do 10000 Kg. siły nośnej, autobusy, motory rolnicze i przemysłowe, agregaty elektryczne o wszelkiej sile i napięciu, traktory rolnicze gąsienicowe i na kołach. Motory aeroplanowe nagrodzone I-szą nagrodą na konkursie wytrzymałości. Samochody i części zamienne stale na składzie w przedstawicielstwach:

Tow. „Esper“ Warszawa, ul. Marszałkowska 153, tel. 21-64

Tow. „Esper“, Katowice, ul. 3-go Maja 5. tel. 5-85

Tow. „Esper“ Będzin, ul. Kołontaja 24

Tow. „Robur“ Poznań, ul. Fredry 12 - Tow. „Pilot“ Lwów, ul. Zielona 59

Ciepłe opaski na brzuch

przepaski przepuklinowe, szelki (prostotrzymacze)
 Higieniczne wkładki do bucików.

R. Stiller, Dom Sanitarny
 Królewska Huta, Rynek 2.

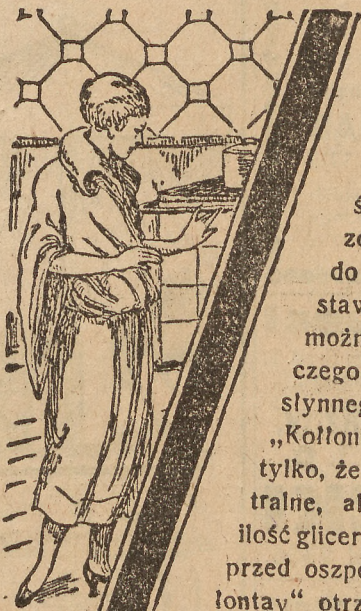
Nowy wynalazek XX wieku

Płaski zegarek

Tylko zł 5.93 (zam. 25)

Wysyłamy pocztą za zaliczeniem elegancki zegarek nikielowy. Chód dźwięczny, na kamieniach. Wyregulowany do minuty z gwarancją za dobry chód na 8 lat. 2 szt. 11.60, 4 szt. 22.68, 6 szt. 30.00. Lepszego gatunku 7.75, 9.50, 11.50, 15.00, 18.21, 25 i 35 zł. Na rękę z paskiem 10.50, 14, 17, 20, 25, 30 i 35 zł. Z francuskiego nowego złota 15.50, 2 szt. 30, 3 szt. 44 zł. Lepszego gatunku 20, 25, 37, 45, 55 i 65. Budziki stołowe 15, 17 i 20. Za kosztą przesyłki płaci kupujący. Adr. zegarm. Józef Jakubowicz, Warszawa, Sienna 27. Oddz. 5. Firma egzystuje od roku 1900. Nagrodzona wieloma złotymi medalami i krzyżami. Mnóstwo listów dziękczynnych. Z powodu braku miejsca zamieszczamy niektóre: Nr. 4310). Zegarek otrzymaliśmy, za który bardzo dziękuję, chodzi co do minuty i bardzo miły dla oka. Ku mojemu niemiłemu zdziwieniu chodzi lepiej od „Omegi“, który robi różnicę naprzód, albo w tył. Zegarek otrzymany od Pana nie robi żadnej różnicy, tak doł się dokładnie wyregulować, proszę o łaskawe przysłanie mi możliwie w krótkim czasie jeszcze dwa zegarki płaskie, nikielowe. Po otrzymaniu zrobię zamówienie na większą ilość dla całego biura. Z poważaniem Jan Kałużński, Lublin. (Nr. 3455). Sz. P.! Uprzeźmie proszę o wysłanie jeszcze jednego zegarka z fr. nowego złota. Przy tej sposobności mam zaszczyt podziękować za otrzymane 3 zegarki, z których jestem bardzo zadowolony. W najbliższych dniach wyślę zamówienie na kilka zegarków dla Koła Młodzieży w Golebiewku. Z poważaniem prezes Stanisław Borowicz, Okręg. Towarz. Rolnictwa w Kutnie. (Nr. 4356). Sz. P.! Otrzymałem zamówiony przezemnie w firmie pańskiej zegarek budzik z dzwonkiem, z którego jestem zadowolony w zupełności i ta droga składam W. Panu podziękowanie. Z poważaniem Pilot Konstanty, Post. Pol. Państw., poczta Jasło. (Nr. 4357). W P.1 Za przesłane mi 2 zegarki składam P. serdeczne podziękowanie, gdyż jestem z nich zadowolony, a teraz proszę o przysłanie mi jednego zegarka damskiego z skór. pask. Post. Pol. Państw. w Szczepanowie. Jan Burkiewicz.

Rece

świadczyć o niezmordowanej i morderczej pracy domowej. Zle środki do prania i gryzące mydła pozostawiały na nich ślady. A jednak można temu łatwo zapobiec. Dlaczego Szanowna Pani nie używa słynnego ze swej dobroci mydła „Kołontay z pralką“, które nie tylko, że jest pod gwarancją neutralne, ale zawiera dostateczną ilość gliceryny, aby skórę ochronić przed oszpecceniem. Mydło „Kołontay“ otrzyma Pani w każdym lepszym sklepie. Niech Szanowna Pani nie kupuje nic innego, gdyż przy zakupie miarodajne jest życzenie Pani!

Mydło

KOŁONTAY

Złoty medal na Wystawie w Katowicach 1927.

Jedyny wytwórca:
 Erich A. Kołontay, Fabryka Chemiczna
 Katowice-Brynów G. Śl.

Wytwórnia mebli wyściełanych

H. Drobek, Król. Huta Dworcowa 15

Telefon 1174 vis a vis dworca Telefon 1174
 poleca

garnitury klubowe skór. i gobelin. Kanapy pluszowe, łóżanki i materace. Pod gwarancją najtańsze źródło zakupów, także na raty.

NIEUSTĘPUJĄCY
 ZAGRANICZNYM
 BACHMAT - KONIAK
 3 KLASZTORY

B. KASPROWICZ'a
 GNIEZNO

Wszędzie do nabycia!
 Reprezentacja:

J. Liedtke, Katowice
 ulica Marjacka Nr. 37

Olbrymi wybór

MEBLI

po cenach fabrycznych
 i za gotówkę i na raty
 poleca

E. Winkler
 Rybnik

ul. Kościelna. Tel. 1044

5 stycznia 1928 r. rozpoczynają się nowe lekcje stenografii polskiej i niemieckiej syst. Stolze-Schrey-Balczyńskiej, pisanie na maszynach na dziesięciu różnych systemach, metodą koncentryczną dziesięciopalcową z ćwiczeniami polsko-niemieckimi, korespondencja handlowa polsko-niemiecka, w zakres której wchodzi ortografia i znajomość wyrazów obcych.

Katowice, ul. Plebiscytowa 4, front. I. p. na pr.

UŁŻYJ SOBIE
 Meridiol

antys - kosmet
 Najlepszy do nacierania ciała

WEBER & LEOPOLD
 Fabryka stempeli
 Zakład rytowniczy
 Katowice, Kościuszki 9.

A. M. Bielski i Ska

Salon Mód

Wykonuje pierwszorzędnie

garderobę męską i damską

— mundury wojskowe —
 Polecam się Związk. Powstań- 2284
 ców, Podoł. Rez., Związk. Strzel. itp.
 jako jedyne polskie przedsiębiorstwo na Śląsk.
 Spłaty dogodne. Ceny umiarkowane.

BIELSKO

H. Cegielski Sp. Akc.

Poznań Górna Wilda 136. Tel. 42-76

Adres telegraficzny „Hacegielski“

Firma założona w roku 1846.

Wyrabia w zakładach swoich

Parowozy i wagony kolejowe,

Lokomobile parowe

przewoźne i stacyjne do celów rolniczych i przemysłowych, walce szosowe,

Kotły parowe

najnowszych systemów do największych rozmiarów i wysokiego ciśnienia pary, ekonomiczny system Stierle i paleniska z rusztami mech. przyst. do palenia miałem węglowym,

Konstrukcje żelazne,

Zbiorniki do gazów i płynów,

Kompletne instalacje

dla cukrowni, gorzelni, rektyfikacji, mączkarni i krochmalni.

Suwnice

mostowe i urządzenia do masowego transportu,

Odlewy żelazne i stalowe dla wszystkich celów przemysłowych.

Prospekty i kosztorysy bezpłatnie na żądanie.

Przedstawiciele na Górny Śląsk:

St. Grabianowski i Ska. Katowice, Słowackiego 24.

Hotel i Restauracja pod „Złotą Koroną“

Lipiny, ulica Król. Hucka Nr. 1. — Właściciel Janusz Antoni

Niniejszem podaję do łaskawej wiadomości Sz. mieszkańcom Lipin i okolicy, iż objąłem zastępstwo powyższej Restauracji tj. Hotel i Restauracja pod „Złotą Koroną“ w Lipinach przy ulicy Król. Huckiej Nr. 1. Jako fachowiec śmiem zapewnić WWPP. iż wszelkie wymagania wypełnię ku ich zadowoleniu. — Piwa specjalnie pielęgnowane. Wielki wybór wódek. Kuchnia wyborowa. Śniadania, obiady i kolacje. Z okazji Nowego Roku przesyłam WWPP. „Spełnienia życzeń“.

Polecając się łaskawej pamięci, pozostaję

Z wysokim szacunkiem

Jan Ziorkowski, zastępca

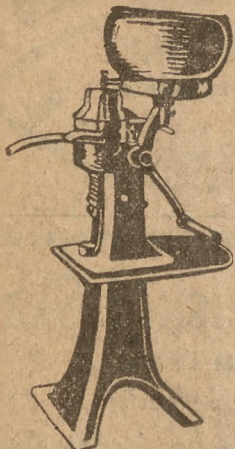
Biuro Porady Prawnej

Sporządzam wszelkie wnioski i skargi do władz sądowych, skarbowych i administracyjnych, oraz kontrakt kupna, sprzedaży, sprawy spadkowe itp. jakoteż ściąganie z dłużników wszelkie należności. — Biuro czynne od 9-1 i od 3-6.

1987

K. Wolny, b. sekr. sądowy

Świętochłowice G. Śl., ulica Wolności Nr. 3 — — — Telefon Nr. 1511.

Nawozy sztuczne! Nasiona!

Wszelkiego rodzaju maszyny i narzędzia rolnicze

z pierwszorzędných krajowych i zagranicznych fabryk oraz oryginalne szwedzkie wirówki i przybory mleczarskie jak maselnice, konwie do mleka i t. d. dostarcza po cenach fabrycznych i na dogodnych warunkach

„Raiffeisen“

Hurtownia Towarów

Oddział maszynowy: Katowice, ul. św. Jana 10. Tel. 643 i 630 oraz filja: w Lublińcu, ul. Mickiewicza 37. Telefon nr. 59. w Wodzisławiu, ulica Dworcowa. Telefon nr. 95.

Zastępcy (agenci) za wysoką prowizją poszukiwani! Pasza.

Chcesz **MEBLE** to nie kupić

przysięść do największego magazynu mebli

ANTONI CHRUSZCZ, DĄB

Tel. 1372 — ul. Dębowa 2 i 25 — Tel. 1372

Sypialki mahoniowe, sypialki dębowe, jadalni, pokoje męskie, meble klubowe, kuchnie i wiele innych rzeczy po cenach konkurenc.

146

Uwaga!

Uwaga!

Na kończący się sezon świąteczny, polecam Sz. P. T. Klientom swój bogato zaopatrzony magazyn

artykułów męskich, bielizny, kapeluszy, krawatów i t. p.

P. CZARNECKI

Katowice, ulica Pocztowa 2. Tel. 2366.

Bacność! Źródło taniości!

Skóry

Zawiadamiam Szan. Publiczność iż z dniem 3-go stycznia 1928 r.

zostaje otwarty skład skór

różnego rodzaju twardych i miękkich, krajowych i zagranicznych w największym wyborze, oraz wszelkie dodatki szewskie jak również dla kamaszników u firmy:

K. Fiszel, Król. Huta

przy ul. 3-go Maja 19

Firma egzystuje od roku 1884.

Uwaga!

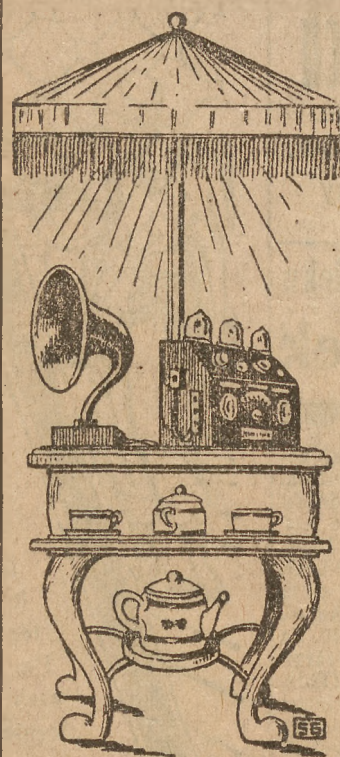
Uwaga!

Jednocześnie zakład kamaszniczy z najlepszym wykonaniem pod kierownictwem znanego mistrza Fiszla Fajgenblata. 2417

Pająk, Pszczyna

poleca: aparaty dedektorowe, słuchawki, radio-sprzęty, budowa anten.

Instalacje elektryczne przy dogodnych warunkach. — Odprawy do 6 rat.

DETEKTORY

najtańsze i najlepsze

oraz wszelkie części do Radioaparatów za gotówkę i na raty

2008

w firmie

„Elektropol“

Jan Niederlinski

Katowice, ul. 3-go Maja 19

Telefon Nr. 1939

Specjalne ustępstwa dla P. P. Urzędników.

Towarzystwo Ubezpieczeń „Silesia“ Sp. Akc.

Centralna Dyrekcja w Bielsku

Tel. Nr. 1139

Wzgórze nr. 19

Tel. Nr. 1139

Na słotne dni jesienne i zimowe

nieprzemakalne płachty i opony

poleca

Noczyński Sp. z o. o.

Katowice, ulica Marjacka Nr. 18 a

Telefon Nr. 1243 i 520.